

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Letní táborový taneční program pro oddíl dětí mladšího školního věku

Bakalářská práce

Studijní program: B7505 – Vychovatelství
Studijní obor: 7505R004 – Pedagogika volného času
Autor práce: **Petra Čečetková**
Vedoucí práce: Mgr. Andrea Rozkocová, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Čečetková**
Osobní číslo: **P16000269**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Letní táborový taneční program pro oddíl dětí mladšího školního věku**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl

Vytvořit, zrealizovat a zhodnotit letní táborový program pro oddíl dětí mladšího školního věku z tanečních kroužků DDM v Dobrušce

Požadavky

Studium odborné literatury

Pravidelné konzultace s vedoucí práce

Realizace programu táborové akce pro jeden oddíl a její následné hodnocení

Metody

Pozorování

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BEROUŠEK, P. (1999). Rádce provozovatele a vedoucího dětského tábora. Praha: Soudy.

ČINČERA, J. (2007). Práce s hrou: pro profesionály. Praha: Grada.

LANGMEIER, J., & KREJČÍŘOVÁ, D. (2006). Vývojová psychologie (2. aktualiz. vyd.). Praha: Grada.

RELLICHOVÁ, L. (2015). Taneční tvorba pro děti a s dětmi: ukázky taneční tvorby jako výsledku výchovně vzdělávacího procesu (Druhé vydání). Praha:

NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.

ŠVAŘÍČEK, R., & ŠEDO VÁ, K. (2007). Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál.

VÁŽANSKÝ, M., & SMÉKAL, V. (1995). Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Andrea Rozkocová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

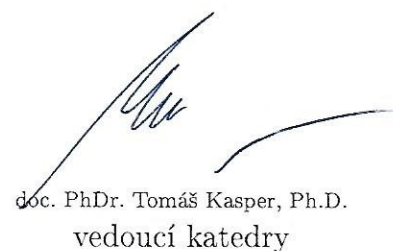
Datum zadání bakalářské práce: **11. dubna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **24. května 2019**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. června 2018

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

25. 6. 2019

Petra Čečetková

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Andree Rozkocové, Ph. D., vedoucí mé bakalářské práce, za odborné vedení, připomínky, podporu a čas, který mně a mé práci věnovala. Dále děkuji Domu dětí a mládeže v Dobrušce a to především Ing. Bc. Jaroslavě Šafářové, Jitce Mackové a Bc. Daniele Smolové, za možnost zorganizovat taneční tábor pod jejich záštitou a za cenné rady. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za trpělivost a podporu v průběhu celého studia.

Anotace

Tato bakalářská práce se zaměřuje na přípravu, realizaci a hodnocení tanečního tábora pro děti mladšího školního věku pod záštitou Domu dětí a mládeže v Dobrušce. Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá definicí volného času, domu dětí a mládeže, tábora či skupiny. Zaměřena je také na ontogenetický vývoj dětí mladšího školního věku, emocionální vývoj i motorické a koordinační schopnosti. Jednou z kapitol je tanec, popisující moderní tanec a taneční výchovu. Praktická část obsahuje plánování, realizaci a hodnocení programu. Za hlavní cíle táborového programu označuji porozumění pojmu rytmus, jeho vytleskání či znázornění pohybem těla, navázání nových přátelství, zlepšení koordinace pohybu při tanci a procvičení paměti zapamatováním si, uložením a opětovném vybavení si několika tanečních choreografií. Výsledky těchto cílů jsou vyhodnoceny pomocí pozorování a zadaného dotazníku.

Klíčová slova

volný čas, letní tábor, tanec, mladší školní věk, program

Abstract

This bachelor theses focused on preparation, realization and evaluation of dance camp for primary school-aged children under the auspices of a Leisure centre house in Dobruška. The paper is divided into a theoretical and a practical part. In the theoretical part I focused on the ontogenetic and emotional development of their motor and coordination skills. In one of the chapters I describe dance, modern dance and dance education. The practical part consists of planning, realization and evaluation of the program. The main goals of the camp program are understanding the term rhythm, being able to clap or move in rhythm, making new friendships, improving coordination of dance movements and practising memory by encoding, storing and retrieving several dance choreographies. The outcomes of the goals are evaluated using observing and a questionnaire.

Key words

leisure time, summer camp, dance, primary school, program

Obsah

Úvod.....	10
1 Volný čas.....	11
2 Tábor.....	13
3 Dům dětí a mládeže	14
4 Skupina.....	16
5 Ontogenetický vývoj dětí mladšího školního věku	20
5. 1. Charakteristika vývojového období.....	20
5. 2. Vývoj schopností a dovedností.....	22
5. 3. Motorické, koordinační a kondiční schopnosti	23
5. 4. Emocionální vývoj a socializace	23
6 Tanec.....	25
6. 1. Moderní tanec.....	25
6. 2. Taneční výchova.....	26
7 Autoevaluace kurzu a metody sběru dat	30
7. 1. Dotazník	30
7. 2. Pozorování.....	30
8 Cíle tábora	32
9 Podmínky pro tvorbu a realizaci letního tanečního tábora v Plasnicích.....	34
9. 1. Dům dětí a mládeže Dobruška	34
9. 2. Složení týmu.....	34
9. 3. Popis prostředí a harmonogramu tábora	35
9. 4. Taneční skupina mladšího školního věku	36
10 Plánování programu	38
11 Realizace.....	40
11. 1. První den	40
11. 2. Druhý den.....	44
11. 3. Třetí den	48
11. 4. Čtvrtý den.....	51
11. 5. Pátý den.....	53
11. 6. Šestý den	55
11. 7. Sedmý den.....	57
11. 8. Osmý den	59
12 Vyhodnocení.....	60
13 Diskuze	66

Závěr	69
Seznam použité literatury.....	70
Internetové zdroje.....	72
Přílohy	1
Příloha 1 Zahajovací dotazník-vzor	2
Příloha 2 Závěrečný dotazník-vzor	3
Příloha 3 Výsledky zahajovacího dotazníku.....	4
Příloha 4 Výsledky závěrečného dotazníku.....	5
Příloha 5 Fotografie z pobytu	6

Seznam obrázků

Obrázek 1:Rozdělení kapitol ontogenetického vývoje, obr. vlastní	20
Obrázek 2:Rozdělení kapitoly podmínek pro tvorbu a realizaci, obr. vlastní.....	34

Seznam tabulek

Tabulka 1:Harmonogram tábora.....	36
Tabulka 2:První den.....	40
Tabulka 3:Druhý den	44
Tabulka 4:Třetí den.....	48
Tabulka 5:Čtvrtý den	51
Tabulka 6: Pátý den	53
Tabulka 7:Šestý den.....	55
Tabulka 8:Sedmý den.....	57
Tabulka 9:Osmý den	59

Úvod

Problematikou dnešní doby jsou lidé žijící ve spěchu a ve světě moderní techniky, počítačů a jiných přístrojů. Tato zařízení se stala každodenní součástí životů nejen dospělých, ale i dětí. Především rodiče by měli svým dětem zajistit možnost najít takový koníček, který by je bavil a přiměl je tyto přístroje odložit, odejít od obrazovky počítače a místo toho se socializovat do kolektivu svých vrstevníků, trávit s nimi svůj volný čas a rozvíjet tak nejen svůj tělesný vývoj, ale i psychický. Svůj volný čas mohou trávit v různých organizacích. Zaměřit se mohou na sporty, rukodělné činnosti, hudební či umělecké kroužky a jiné.

Podnětem k napsání bakalářské práce, jejímž tématem je letní táborový taneční program pro oddíl dětí mladšího školního věku, byla dlouholetá zkušenost s tanečními kroužky a několika pobytovými tábory a můj zájem o práci v této oblasti v budoucnu. V domě dětí a mládeže v mém rodném městě Dobrušce pracuji již sedmým rokem. Předtím než jsem zde začala pracovat, navštěvovala jsem zde velikou řadu zájmových kroužků, do kterých jsem pravidelně docházela, a získávala pod vedením trenérky cenné zkušenosti. V průběhu posledních několika let jsem zaznamenala rekordní zájem o taneční kroužky. Ke třem stálým skupinám rozdělených dle věkové kategorie přibýly čtyři nové. Jedna z bývalých vedoucích těchto kroužků se před deseti lety rozhodla založit taneční tábor pro děti navštěvující tyto taneční kroužky, jiné taneční skupiny, ale i úplné amatéry. Jako vedoucí účastníků mladšího školního věku jsem se tábora účastnila čtyřikrát.

Desáté výročí tanečního tábora jsem se svolením zástupkyně ředitelky Jitky Mackové a hlavní organizátorky Daniely Smolové za jejich přítomnosti, pomoci i podpory mohla zrealizovat na horské chatě Radost v Plasnicích v Orlických horách. Snažila jsem se nevybočit ze základních pravidel a tradic tohoto tábora, ale přesto jsem chtěla pobytu dodat něco nového, k čemuž jsem využívala především získaných znalostí ze svého oboru. Pro vytvoření mé práce jsem využila odborné knižní zdroje a internetové zdroje, které mi pomohly hlouběji proniknout do oblasti ontogenetického vývoje skupiny mladšího školního věku. Pomohly mi správně definovat pojmy skupina, moderní tanec, tábor a dům dětí a mládeže. Mým hlavním cílem bylo vytvořit, zrealizovat a zhodnotit letní táborový program pro oddíl dětí mladšího školního věku z tanečních kroužků DDM v Dobrušce.

1 Volný čas

Volný čas je doba, která nám dospělým, ale i dětem zbyde po splnění všech povinností. Každý tyto chvíle využívá jinak. Přesto, že se volný čas řadí posledních pár let mezi často řešená módní témata, se setkáváme s jedinci, kteří nevědí, jak si svůj volný čas upořádat a jak s ním naložit, proto jím často mrhají a nedochází u nich k žádnému uspokojení či odpočinku, který vyhledávají. Pávková a kolektiv ve své knize uvádějí definici, že si lze pod pojmem volný čas představit odpočinek, rekreaci, ale i zábavu, různé zájmové činnosti a doplňující dobrovolné vzdělávání či dobrovolnickou činnost. Pokud se zaměříme na volný čas dětí a mládeže, ten bývá pedagogicky ovlivňován, aby se děti orientovaly v oblastech zájmového vzdělávání. Svůj volný čas tráví v různém prostředí, ať už se jedná o školu, domov, mimoškolní volnočasové organizace a jiné instituce. Děti mají volného času podstatně víc než dospělí, proto by společnost a především rodina měla mít zájem na zprostředkování programu pro tyto chvíle. (Pávková a kol., 1999, s. 15-16)

Ve volném čase si člověk svobodně volí, co bude dělat a vybírá si činnosti přinášející mu radost, potěšení, zábavu, ale i odpočinek, což má za následek obnovu a rozvoj tělesných i duševních schopností, mezi které lze zařadit například tvůrčí schopnosti. Ve volném čase může být člověk sám sebou, ale nutno podotknout, že obsahuje také sociální dimenzi, protože velký počet aktivit děti dělají ve skupinách a tím prohlubují sociální vazby. (Němec, 2002, s. 17) *„Jedná se o časový prostor, který člověku umožňuje svobodnou volbu činností, kdy si člověk vybírá činnost nezávisle na společenských povinnostech, vykonává ji tedy dobrovolně a tato činnost mu poskytuje uspokojení a příjemné zážitky.“* (Žáková in Vážanský a Smékal., 1995, s. 17) Často se setkávám s problematikou správného využití volného času u dětí různých věkových kategorií. Aby nedocházelo k mrhání tímto časem, pedagogové výchovou dětí a mládeže v době mimo vyučování ovlivňují jeho průběh. Svým výchovným působením rozvíjí v dětech konkrétní schopnosti a požadované vlastnosti osobnosti. Vedou jedince k vhodnému využití volného času, získávání nových zájmů, relaxaci, což vede k uspokojení některých lidských potřeb. Takový pedagog musí zajistit bezpečné prostředí a také dobrou atmosféru pro plánované aktivity s dětmi. Ke každému dítěti by měl přistupovat individuálně, měl by být empatický, chápavý a měl by jedincům poskytovat řádnou motivaci k zájmu o novou činnost. (Němec, 2002, s. 21)

Problematiku volného času řeší různé volnočasové instituce, soubory, skupiny, organizace a spolky, které přicházejí s širokou nabídkou kurzů, kroužků, táborů či pobytů.

V naší zemi děti svůj volný čas v období letních prázdnin velmi často tráví na různých zotavovacích akcích. Není tábor, jako tábor, každý se něčím liší a nikde nelze najít přesný návod na jeho realizaci. Burda ve své publikaci uvádí, že žádný z táborů by neměl vznikat za účelem odložení dětí v období letních prázdnin, aby si rodiče odpočinuli. Dle jeho názoru je místem plným poznávání, výchovného působení, ale především dobrodružství. (Burda, Šlosarová, 2008, s. 5)

Z vlastních zkušeností mohu říci, že díky letním pobytovým táborům jsem se stala samostatnějším dítětem. Navázala jsem velké množství přátelských vztahů a některé z nich trvají do dnes. Každý pobyt měl příznivý vliv na rozvoj mé osobnosti, mých schopností i dovedností. Na tábory jezdím od sedmi let jako účastník a letos v létě se účastním již pátým rokem třech táborů na pozici oddílové vedoucí.

2 Tábor

Tábor je zotavovací akce, kdy se jednoho pobytu účastní dvacet a více dětí či mladistvých a to po dobu delší než čtyři dny. Provádí se zejména za účelem posílení zdravotní i morální péče či správného rozvoje osobnosti dítěte. K tomu dochází v bezpečně upravených přírodních krajinách nacházejících se mimo městské a průmyslové oblasti. Zotavovací akce se lze účastnit pouze v případě souhlasu zákonného zástupce dítěte, kterým bývá zpravidla rodič či poručník a splňuje-li dítě předem stanovená kritéria přijetí. Mezi ta obvykle řadíme věk. Tábora se dítě může zúčastnit v případě, že je mu sedm let. Mladší dítě se může zúčastnit pouze za doprovodu zákonného zástupce po dobu celé akce. Další podmínkou pro přijetí na tábor může být například splnění požadovaného zdravotního stavu potřebného k určitým aktivitám. (Beroušek, 1999, s. 20-21)

Burda označuje zotavovací akcí pobyty pro 30 a více dětí ve věku do 15 let. Jedná se pouze o pobyty delší než pět dnů. Jejich cílem je posílit zdraví a tělesnou zdatnost těchto dětí. (Burda, Šlosarová, 2008, s. 7)

Kritérium, které vidávám u přijímání na tábor často, je požadavek, aby dítě bylo plavcem a to z důvodu hromadného koupání v blízkých přírodních koupalištích. Dále se setkáváme se speciálními požadavky na potravu, kterými jsou veganství a vegetariánství, ty musí být hlášeny předem a mohou být považovány za důvod pro nepřijetí dítěte. K této situaci dochází, pokud například kuchyně není dostatečně vybavena potřebnými surovinami pro nahrazení pestré stravy i těmto dětem nebo z nedostatku spotřebičů potřebných k uskladňování těchto surovin.

O účastníky zotavovacích akcí pečují především osoby tělesně i duševně způsobilé. Toto potvrzení získá každý zájemce na vyžádání u svého obvodního lékaře po preventivní prohlídce. Každý tábor musí mít určeného svého kvalifikovaného zdravotníka a osobu zajišťující stravování pro celý tábor. Další důležitou osobou je provozovatel tábora, který zodpovídá za hygienický stav celého objektu. (Beroušek, 1999, s. 21)

3 Dům dětí a mládeže

Domy dětí a mládeže jsou zařízení s širokou zájmovou působností. Jejich služby mohou jako účastníci využívat děti, žáci, studenti, pedagogové, rodiče s dětmi, příp. další zájemci. (Hájek, Hofbauer, Pávková 2011, s. 144)

Činnosti domu dětí a mládeže

Činnosti domu dětí a mládeže dělíme na:

- *Zájmovou činnost příležitostnou*
- *Pravidelnou zájmovou činnost*
- *Táborovou činnost*
- *Osvětovou činnost*
- *Individuální práci s účastníky vedoucí k rozvoji nadání*
- *Nabídku otevřených spontánních aktivit*

Zájmová činnost příležitostná – zahrnuje nabídku organizovaných příležitostných nebo cyklických akcí výchovně-vzdělávacího či rekreačního charakteru. Je organizována nebo přímo řízena pedagogem a je časově vymezena.

Pravidelná zájmová činnost – je organizována v zájmových útvarech, což je obecné vyšší pojmenování zahrnující zpravidla některá z těchto označení: kroužek, soubor, klub, oddíl, kurz. Je určena účastníkům přihlášeným k pravidelné docházce.

Táborová činnost – rozumíme jí organizovanou činnost s dětmi, mládeží, případně s rodiči a dětmi, zpravidla provozovanou v době dlouhodobého volna, o prázdninách, a to mimo sídlo DDM.

Osvětová činnost – mohou poskytovat odbornou činnost ostatním subjektům pečujícím o volný čas dětí a mládeže v rezortu školství i občanským sdružením pracujícím s dětmi a mládeží a sdružením dětí a mládeže.

Individuální práce s účastníky vedoucí k rozvoji nadání - má zpravidla tyto formy: vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince, individuální práce s dětmi

mimo zájmové útvary (konzultace, umožnění práce v odborných pracovnách apod.), zadávání a řešení tematických úkolů, individuální či skupinové konzultace pro práce Středoškolské odborné činnosti, odborná soustředění, specializovaná nabídka spontánních aktivit.

Nabídka otevřených spontánních aktivit – je průběžná nabídka činností, které jsou pedagogicky a organizačně ovlivňovaný pedagogy nepřímo.

(Hájek, Hofbauer, Pávková 2011, s. 144, 145)

4 Skupina

Skupiny jsou a vždy budou nezbytné pro lidský život. Ve všech kulturách a dobách lidé žili, pracovali a prosperovali v našich rodinách, kmenech, komunitách, a klanech. Naši předchůdci se před nebezpečím a katastrofou chránili spojením do skupin. Každý člověk patří do nějaké skupiny. Od malých, blízkých či sepsatých skupin, jako jsou rodiny nebo velmi blízcí přátelé k velkým skupinám společníků nebo spolužáků ve škole nebo v práci. Celý život jsme součástí té největší skupiny, lidstva. (Forsyth, 2019, s. 2)

Skupina je jedním ze základních pojmů sociologie a sociální psychologie, který se používá také v pedagogice. Označuje soubor dvou nebo více osob, které mohou mít náhodné a volné vztahy, kam řadíme např. osoby cestující vlakem, nebo těsné a intenzivní vztahy kooperace aj., kam patří např. rodina. Sociologie rozlišuje skupinu podle její velikosti, tedy na malou a velkou. Dále podle typu vztahů na formální a neformální aj. Z pedagogického hlediska do formálních skupin patří třída spolužáků nebo učitelský sbor aj. (Výrost a Slaměnik in Průcha-Walterová-Mareš, 1998, s. 223-224)

Kirchner za skupinu označuje větší množství lidí, kteří spolu tráví delší dobu na určitém místě, vznikají-li mezi nimi nové vztahy či mají-li společný cíl. Ve skupině získáváme nové role, očekávání a společně si vytváříme vlastní normy a pravidla chování, podle kterých se řídíme. (Kirchner, 2009, s. 103)

Sociální skupinou rozumíme seskupení dvou nebo více osob, mezi kterými probíhají vzájemné vztahy podporované vzájemnou komunikací, společnými normami či spoluprací. (Forsyth, 2019, s. 2) Členové skupiny na sebe vzájemně působí, doplňují se a ovlivňují, díky čemuž vzniká tzv. skupinová dynamika. (Hanuš & Chytilová, 2009, s. 141)

Skupinu dělíme podle vztahů mezi jednotlivými členy na primární a sekundární. Primární skupina obsahuje menší počet členů, kteří spolu často komunikují, má dlouhodobé trvání a vzájemné vztahy mohou ovlivňovat jedincovo chování a hodnoty. Jedná se o skupiny, které tvoří naše rodina, nejbližší přátelé či skupinka vrstevníků. Primární skupiny utvářejí z jednotlivců lidské bytosti a i přesto, že i takové skupiny nemusí trvat věčně, členové mají i přes delší odloučení pocit, že jsou součástí dané skupiny a ta je stále ovlivňuje i v jejich dosavadním životě. (Forsyth, 2019, s. 5)

Sekundární neboli sociální skupiny jsou větší než skupiny primární, mají kratší trvání a jejich členové tolik nelpí na vztazích s ostatními. Mezi tyto skupiny řadíme pracovní týmy

a skupiny, bratrství na amerických vysokých školách, orchestry, třídy studentů na VŠ a nebo do církví. Lidé většinou patří k malému množství primárních skupin, ale mohou patřit do velkého množství těch sekundárních. (Forsyth, 2019, s. 6)

Z předchozího popisu vyplývá, že skupinu můžeme dělit i podle dalších kritérií. Podle velikosti dělíme sociální skupiny na malé a velké. Pod malou skupinou si představme rodinu, sportovní oddíl nebo zájmový kroužek. Všichni členové se znají a mají mezi sebou vybudovaný vztah. Velké skupiny se mezi sebou obvykle neznají, společné mají třeba přesvědčení, ideologii či symboly. Můžeme tedy říct, že velikost skupiny zásadně ovlivňuje vztahy a pouta mezi jednotlivými členy, ale i mezi skupinou a jejím okolím. (Forsyth, 2019, s. 9)

Sociální skupinu lze rozdělit také podle způsobu vzniku na formální a neformální. Formální skupiny jsou vytvořené záměrně, mají jasný cíl a řídí se danými pravidly. Neformální vznikají spontánně, pravidla stanovují členové a vztahy se vytvářejí podle vzájemných sympatií. (Studium psychologie) I přesto také ve formálních skupinách probíhá vzájemná interakce členů a jejich vztahy se prohlubují. Není možné, aby se skupina soustředila pouze na úkol, aniž by její členové neznali a neuměli spolu komunikovat či řešit případné problémy. (Forsyth, 2019, s. 10, 14) V rámci zotavovací akce je potřeba k plnění jednotlivých aktivit účastníky rozdělit do několika skupin. Čím menší skupina je, tím větší je pravděpodobnost zapojení všech svých členů. (Činčera, 2007, s. 67)

Co se týče řešení problému, Joseph McGrath popsal čtyři základní skupinové cíle: tvorba strategií, výběr zásadních problémů a různých možností jejich řešení, vyjednávání a smlouvání ohledně správného způsobu řešení problému, převádění vybraného řešení do praxe. Skupiny, které řeší konceptuální úkoly obecně, vyhledávají velké množství informací a jsou orientované na proces. Skupiny, které se zabývají problémy chování, jsou takové, které vyrábějí produkty nebo poskytují služby. Konfliktní úkoly staví jednotlivce a skupiny proti sobě, zatímco kooperativní úkoly vyžadují spolupráci. (McGrath in Forsyth, 2019, s. 13)

Členové každé skupiny jsou propojeni organizovaným a mnohdy i předvídatelným způsobem. Předem nebo v průběhu fungování skupiny se určí, kdo mluví s kým, kdo koho má a nemá rád, na koho se lze spolehnout, na koho se obrátit, když potřebujeme pomoc apod. Všechny tyto faktory tvoří strukturu skupiny – komplex rolí, norem a vzájemných vztahů, které řídí skupinu. Role specifikují chování, které se od jednotlivých členů na

různých pozicích očekává. Role leadera a toho, kdo ho následuje, jsou v mnoha skupinách těmi nejdůležitějšími, ale např. role hledače informací, předavače informací a toho, co dělá kompromisy, se mohou objevit v jakékoli skupině. (Forsyth, 2019, s. 12)

Skupinové normy „*představují soubor nepsaných pravidel, co je správné a nesprávné, žádoucí a nežádoucí – ovlivňují postoje a chování členů ve skupině a zčásti i mimo skupinu*“ (Kratochvíl, 2005, s. 16). Jedná se o popis toho, jak by v dané situaci mělo a nemělo vypadat chování a interakce členů skupiny. (Forsyth, 2019, s. 12)

Skupinová soudržnost představuje úplnost, pospolitost, sociální spojení a jednotnost skupiny. Bez soudržnosti by skupina nemohla fungovat a postupem času by přestala existovat. Soudržné skupiny si váží svých členů, kteří si naopak váží dané skupiny a jsou schopni a ochotni se k ní hlásit. Mnohdy může být soudržnost založena spíše na oddanosti k cílům skupiny než na sociálních poutech mezi členy. I lidé, kteří se nemají rádi, ale spojí se dohromady, pocítují jednotu a společně pracují na dosažení úspěšného konce. (Forsyth, 2019, s. 15)

Při plnění společných cílů celou situaci vede či sleduje vedoucí táborové skupiny, jehož role je velmi důležitá. Burda ve své publikaci považuje vhodným táborovým vedoucím takového člověka, který umí skupinu správně motivovat a podporovat v dosažení jejich cílů nebo řešit problémy týkajících se programu či vztahy mezi jednotlivými členy skupiny. (Burda, 2008, s. 16-20) Vlastnosti, které by měl pedagog volného času pořádající jakýkoliv program mít, patří schopnost improvizace, hravost, smysl pro humor, iniciativu a především pro asertivní jednání, tedy konflikty řešit s klidnou hlavou, taktně a důsledně. Měl by podporovat nápady a přání jedinců a vyžadovat po nich přiměřené požadavky. Nikdy nesmí jedince ponižovat či obviňovat ostatní ze svých vlastních chyb. (Hájek, 2008, s. 133-135)

Cílem vedení lidí je vytvořit pozitivní atmosféru ve skupině. Podpořit pedagogické i nepedagogické zaměstnance ve své práci a motivovat je, aby ji vykovali rádi. Rozlišujeme několik stylů vedení. Autoritativní (autokratický styl), při kterém si vedoucí chce vše řídit sám a pokyny rozdává formou příkazů. Výhodou tohoto stylu jsou lepší výsledky, chceme-li v krátkém časovém intervalu nejlepší výsledek. Naopak nevýhodou je ztráta efektivity za nepřítomnosti vůdce. (Vališová & Kasíková, 2011, s. 109) Liberální vychovává ve stylu, ve kterém si dítě dělá, co uzná za vhodné. Takový jedinec neznává potřeby a svobodu jiných. Literaturou uváděný demokratický styl je považován za nejvhodnější. Vedoucí je aktivní, ale nechává si sdělit také názor ostatních. V takovém

stylu spatříme respekt, dohody a spolupráci. (Dvořáková a kol., 2015, s. 37-38)
Demokratický styl je používán v průběhu celého našeho pobytu a především v tanečních hodinách.

Z celé této kapitoly by mělo být zřejmé, že skupinu nelze popsat jednou definicí a je nutné na ni nahlížet z širšího úhlu pohledu. Ve skupině řešíme jednotlivé členy, vliv jejich vztahů a vzájemné komunikace nejen na fungování skupiny, ale i na okolí, dále pak její velikost, strukturu, také úkol nebo cíl, který skupina plní a pro který mohla být vytvořena a vedení táborové skupiny z pozice pedagoga.

5 Ontogenetický vývoj dětí mladšího školního věku

Obrázek 1: Rozdělení kapitol ontogenetického vývoje, obr. vlastní

5. 1. Charakteristika vývojového období

Vývojová psychologie popisuje různá období lidského života. Každý z autorů ve své publikaci zastává trochu jiný názor v oblasti dělení. Většinou se jedná o odlišnosti v názvech jednotlivých období či v rozdělení podle věku dítěte. M. Vágnerová (2005) rozdělila dětství na prenatalní období, novorozenecké období, kojenecké období, batolecí věk, předškolní období a školní věk, ten dále člení na mladší školní věk, kterému se budeme věnovat.

S mladším školním věkem přichází nástup do školy, který může být považován za důležitý sociální mezník dítěte. Nová sociální role školáka, kterou získává, je společensky významná. Není však jedinou nově získanou rolí. Vágnerová ve své knize rozděluje školní věk do tří fází. Raný školní věk probíhá přibližně od 6 do 9 let, kde se nástupem do školy mění sociální postavení i vývoj dítěte. Střední školní věk od 9 do 12 let představuje přechod z prvního na druhý stupeň. Změny, kterými dítě prochází, lze chápat jako přípravu na období dospívání. Poslední fází je starší školní věk, tedy období 2. stupně ZŠ do 15 let, které trvá do ukončení ZŠ. Jedná se o období pubescence, která je považována za první fázi dospívání. Vstupem do školy můžeme považovat za období, v němž dítě oficiálně vstupuje do společnosti, kterou je instituce školy. (Vágnerová, 2005 s. 236-237) Dítě mladšího školního věku s přestupem do školy musí zaujmout nová postavení, jsou na něho kladeny vyšší nároky a zjišťuje, že musí být pilnější, pracovitější a plnit své povinnosti, které od něho neočekává jen jeho rodina, ale také společnost. Svou touhu po úspěchu a zlepšování se v dovednostech lze pozorovat také ve volnočasových organizacích, kde se často dítě účastní různých vystoupení, sportovních utkání či výstav. Vágnerová toto období označuje za fázi píle a snaživosti. (Vágnerová, 2005 s. 237)

V období mladšího školního věku hovoříme o dětech ve věku 6-11let. Tělesný vývoj se mění a jeho charakteristickým jevem je pozvolné nabývání tělesné hmotnosti a výšky. První čeho si lze všimnout, je růst dolních končetin, které se nápadně prodlužují. V tomto období kostra mladého člověka ještě není zcela vyvinuta, k osifikaci kostí dochází pozvolna. Z důvodu menšího těla dítěte je také menší jeho srdce a tudíž nižší funkčnost oběhového systému. Zvýšením tělesné energie organismu dochází i k zvýšení výkonosti. Dověšením 11. roku věku se zvyšuje motorická koordinace natolik, že jsou děti schopny provádět také těžké a specifické pohyby. Dítě se stává součástí nové sociální skupiny tvořené jeho vrstevníky, nazývá se školní třída, díky níž dochází k rozvoji sociální a psychické oblasti.(Jansa a kol. 2012, s. 23-24)

Langmeier ve své knize uvádí, že mladší školní období probíhá od 6-7 let začátkem povinné školní docházky až do 11-12 let, kdy můžeme pozorovat primární pohlavní znaky doprovázené psychickými projevy. Psychoanalýza pojmenovala tuto fázi obdobím latence, během něhož dochází k ukončení části psychosexuálního vývoje a kdy prozatím pudová a emoční složka osobnosti vyčkává na období pubescence, kde se znovu objeví. Vývojové psychologické studie ovšem říkají opak. Dle jejich znění vývoj probíhá plynule a jedinec dosahuje značných pokroků. Dále bychom mohli období mladšího školního věku pokládat za věk střízlivého realismu, kdy je dítě orientováno na to, co se děje a je právě v danou chvíli, tudíž není již závislé na vlastních přáních a fantaziích, jako tomu bylo doposud. Lze ho pozorovat v mluveném i písemném projevu, kresbách i ve hře, kde se projevuje úsilí o reálnou podobu úloh. (Langmeier, 2006, s. 115)

Stádiem latence Freud označuje období, v němž jsou upozaděny emoční a sexuální tužby dítěte. Osvojuje své poznatky, nové sociální role či kulturní hodnoty. Toto stádium je jedním z etap, které ve svém díle Freud rozdělil. V průběhu prvního roku života se jedná o orální stádium, mezi druhým a třetím rokem anální. Od tří let věku dítěte autor hovoří o falickém stádiu. Stádium latence koncipuje od pátého či šestého roku života dítěte do dospívání. Poslední genetické stádium probíhá přibližně od 12 let. (Freud in Šimíčková-Čížková & kol., 2010, s. 29-30)

Šimíčková-Čížková a kol., dále ve své knize uvádí: „Erikson označil tuto etapu výstižně jako období snaživosti a iniciativy, v této době si dítě dokazuje svou vlastní hodnotu především výkonem, má smysl pro píli a pracovitost, zažívá pocity dělby práce a sounáležitosti.“ Období mladšího školního (Šimíčková Čížková & kol., 2010, s. 105)

5. 2. Vývoj schopností a dovedností

V období mladšího školního věku od 6 do 11-12 let dle Kohoutka & kolektivu dochází ke zlepšení koordinace pohybů celého těla, především ruky, ovšem zlepšení rychlosti pohybu má za následek horší přesnost pohybu. (Kohoutek & kol., 2005 s. 34) Fáze víceméně lineárního vzestupu se vyvíjí u dětí ve věku od 4 do 11 až 13 let. Tato fáze popisuje přímý vývojový růst úrovně pohybové koordinace, jenž je typická pro předškolní a mladší školní věk. „*Vysvětluje se to tím, že zrání nervové soustavy a vývoj analyzátorů výrazně předbíhají ostatní růstové a diferenciací procesy. Narůstají také pro řízení pohybu důležité parametry psychofyzické (koncentrace, pozornost), k rychlému pozitivnímu vývoji koordinačních schopností přispívá značná spontánní mobilita dítěte a příznivé antropometrické relace. Konec tohoto období bývá označován jako první vrchol motorického, zejména koordinačního rozvoje.*“ (Roth & Winter in Měkota & kol., 2007, s. 74)

Další výraznou změnou je zdokonalení hrubé i jemné motoriky či zesílení svalů, které musí být podpořeno dostatečnou mírou pohybu a posilovacími cviky. Díky bohatší slovní zásobě se zlepšuje dětem v tomto období také paměť. (Langmeier a kol., 1998, s. 83) Paměť krátkodobá i dlouhodobá se v průběhu tohoto období stabilizovala. Během 6-7 let lze pozorovat strategii opakování, při které děti cvičí látku nebo pohyb stále dokola, aby došlo k jeho zapamatování. (Langmeier 2006, s. 121) Při učení taneční choreografie je paměť pro naše účastníky velmi důležitá, protože je někdy obtížné si zapamatovat všechny kroky a úkony správně tak, jak jdou po sobě, především v případě, že již dítě některou z tanečních skupin navštěvovalo a jednotlivé pasáže si mohou být podobné. Vzhledem k viditelně zdařilejší koordinaci pohybů celého těla zaznamenáváme v tomto věkovém období také větší zájem o pohybové hry a o sportovní výkony, ke kterým je zapotřebí určité vytrvalosti, obratnosti a síly. „*Zprvu se pohyby při praktických výkonech soustřeďují ramenního a loketního kloubu, teprve delší cvičení vede k potřebné jemnější koordinaci pohybů zápěstí a prstů.*“

Zlepšení lze také pozorovat u smyslového vnímání dané skupiny, kam lze zařadit všechny složky osobnosti, např. postoje, očekávání, vytrvalost či soustředěnost. Především ve zrakovém a sluchovém vnímání lze toto zlepšení u dítěte zaznamenat a lze ho pozorovat v jeho pozornosti, vytrvalosti a zkoumání věcí do podrobných detailů. (Langmeier, 2006, s. 117-118)

5. 3. Motorické, koordinační a kondiční schopnosti

U schopností je důležité zdůraznit jejich potencialitu. Považujeme je především za možnosti, nikoli jistoty. Např. pokud dítě geneticky získá předpoklad pro rychlostní schopnosti, neznamená to, že bude po rodičích výborným běžcem, ale má potencionální možnost se jím stát. Pod pojmem schopnost si představujeme vysokou míru předpokladů pro zdokonalování sebe sama. (Měkota & Novosad, 2007, s. 13-14)

Motorické schopnosti lze považovat za soubor pohybů, dosažení výkonu ve sportu, práci nebo tvorbě, kde je pohyb hlavní složkou. Burton a Miller (1998) definují motorické schopnosti jako obecné rysy, které napomáhají výkonnosti v mnoha pohybových dovednostech. (Burton a Miller in Měkota & Novosad, 2007, s. 12) Jedná se o obecné kapacity jednotlivce, které se projevují v jeho pohybových činnostech, jestliže nejsou skryté. Lze je považovat za takový „strop“, který už nelze překonat. Motoricky schopné dítě poznáme díky nezvykle velkým a rychlým pokrokům, kterých dosahuje v porovnání s jeho vrstevníky. Rozvoj motorických schopností je třeba podpořit kvalitním aktivním pohybem v dětství, pubertě a adolescenci, případná nečinnost jedince může způsobit opak. Tento proces ovšem probíhá v dlouhém časovém intervalu. Osvojování schopností probíhá pomaleji než osvojování dovedností. (Měkota & Novosad, 2007, s. 14-16)

5. 4. Emocionální vývoj a socializace

Socializace mimo rodinu, tedy v další skupině přichází s nástupem do školy, kdy dítě rozvíjí především vztahy s učiteli a spolužáky. Dospělá osoba, která nepatří do rodiny, představuje autoritu. Stává se součástí různých sociálních skupin, kde zaujímá nové role a postavení. Pro rozvoj dětské osobnosti jsou hlavní tři oblasti, kam řadíme rodinu, školu a vrstevníky. Rodina ve školním věku zajišťuje především bazální sociální a emoční zázemí. Škola u dětí tohoto věku rozvíjí obecné sociálně požadované a ceněné kompetence a způsoby chování potřebné k dalšímu uplatnění ve společnosti. Vrstevnická skupina rozvíjí vlastnosti potřebné k životu mezi lidmi. Dítě se stále víc srovnává s ostatními, díky čemuž rozvíjí symetrické vztahy. (Vágnerová, 2005, s. 266-267)

Dítě dokáže vyjádřit své pocity, zároveň narůstá schopnost emočnímu porozumění. Opět v tomto vývoji můžeme nacházet individuální rozdíly. Stále zde trvá poměrně snadná citová ovlivnitelnost. Začínají se rozvíjet tzv. vyšší city, mezi které patří sociální, etické, estetické a intelektové. Normy morálního jednání se začínají stabilizovat, jsou však stále velmi silně ovlivnitelné ze strany rodiny. S nástupem do školy se dítě odpoutává od své

rodiny, rozšiřuje své sociální zkušenosti a získává nové společenské postavení (role žáka). S novou rolí získává dítě nové kamarádské vztahy, učí se brát ohled na celý kolektiv a přichází do styku s kooperací, soutěžením a sounáležitostí. Dále Vágnerová říká, že za změnou reaktivity dítěte a celkovým zvýšením emoční stability a odolnosti vůči zátěži stojí zrání dětského organismu. „Erikson školní období dokonce označuje za fázi citové vyrovnanosti,“ Pokud jsou děti ve správném psychickém rozpoložení, bývají vyrovnané a optimistické. Vzhledem k rozvoji emoční inteligence děti chápou své pocity a mohou lépe určovat jejich kvalitu, intenzitu i délku. (Vágnerová 2005 s. 261-262)

Ve výuce chlapci bývají proti děvčatům aktivnější, mají intenzivnější reakce a snadněji přecházejí z jedné činnosti do druhé. Naopak děvčata dokážou u jedné činnosti vydržet mnohem déle, jsou více odolná vůči rušivým elementům a bývají více vstřícná vůči příkazům učitele. Zpočátku je učitel pro dítě velikým vzorem. Dítě k němu chová úctu, obdiv a náklonost. Může zde ale také převládat strach z autority. V pozdějších letech je dítě kritičtější a udržet se v jeho očích jako vzor není tak jednoduché, jako na začátku.

I když se hlavní činnosti dítěte mladšího školního věku změnila na učení, plnění zadaných úkolů a práce, hra je stále velmi důležitá pro vývoj osobnosti dítěte. Jedná se o potřebnou formu relaxace a odreagování se od školních povinností (mentální hygiena). Hra může být využívána také ve škole, čehož si děti cení. (Šimíčková Čížková & kol., 2010 s. 109-112)

6 Tanec

Tanec je sportovní aktivita, při níž člověk pomocí pohybů vyjadřuje své pocity a emoce. Součástí lidského života se stal před mnoha lety. Nejčastěji bývá doprovázen vhodným hudebním podkladem, který tanečnickovi pomáhá vcítit se do konkrétní taneční choreografie a oslovit publikum. Může přinášet potěšení, uvolnění a relax od všedních starostí. Jeřábková uvádí, že je nepravděpodobné, aby měl člověk talent pro cit a ladnost pohybu již od narození, tyto schopnosti lze podpořit rozvojem vnímavosti, představitivosti a hudebního cítění. Dalším důležitým faktorem je snaha o správné držení těla dítěte. „*V pojetí novodobého tance je pohyb chápán důsledně jako výraz prožitku. Je stavěn na vnitřním impulsu a touto cestou se snaží dojít k plnému rozvoji přirozených pohybových i citových sil dítěte.*“ (Jeřábková, 1979, s. 10)

Kuželová ve své publikaci označuje tanec taneční výchovou, jejíž součástí je harmonický pohyb, jehož cílem není pouze cvičení, posilování, držení těla či podpora správných pohybových návyků, ale především se zaměřuje na rozvoj prostorového, dynamického či rytmického cítění. Dítě přichází do kontaktu se skupinou a za podpory tanečních her a cvičení rozvíjí svou kreativitu a učí se trpělivosti a soustředění. (Kuželová 2000, s. 5)

6. 1. Moderní tanec

Dnešní tanec lze vyjádřit v různých podobách, liší se od sebe technikou, hudebním doprovodem i využitím. Existují jejich různá rozdělení, ale za základní kategorie považují lidový tanec, klasický tanec, společenský tanec a moderní se současnými tanečními styly, který vyučujeme jednak v našich tanečních kroužcích, ale i na pořádaném tanečním táboře. Moderní tanec je doplněn současnými tanečními styly, kam řadíme Street dance, Hip hop či House dance. Tento druh tance, kterému se se svými tanečními skupinami věnují, nesdělují souvislý příběh, jako např. výrazové tance, při pohledu na tanečnickovi kroky si divák představuje vlastní význam jeho pocitů.

Kubicová ve svém díle říká, že za moderní tanec lze považovat všechny projevy tance, které vznikly počátkem 20. století v době, kdy na divadelních scénách vládl, krásu a ladnost vyjadřující balet. (Kubicová, 1986)

Historie Street dance sahá až do 70. let 20. století, kdy afroameričtí DJ vytvořili nový taneční směr, který vychází z Hip hopové kultury. Hráli soulovou a funkovou hudbu

pomocí mixování různých hudebních podkladů. V průběhu vývoje tohoto stylu, začali doprovázet hudbu slovním doprovodem, který dnes známe jako rap. (Liz Gogerly, 2011, s. 4)

Kořeny Hip hopu sahají do 70. let 20. století. Vzniká v USA v jedné z pravděpodobně nejnebezpečnějších čtvrtí v Bronxu, známým sídlem černošských gangů, které mezi sebou nemilosrdně bojovaly, což mělo za následek nemálo mrtvých. Obliby a chtěného vlivu postupem času získávali mladí gangsteři díky tanci. Ten, komu se podařilo ovládnout taneční parket, se stal vítězem. Tanečnímu „souboji“ mezi jednotlivci, dvojicemi, či celými skupinami, které se snaží překonat své soupeře, říkáme battle. Souboj obvykle probíhá v kruhu vytvořeném ze všech tanečníků a diváků. O výhře z pravidla rozhoduje míra potlesku a křiku všech diváků a určená osoba komentující každý ze vstupů v tanečním prostoru.

House dance je dalším z tanečních stylů, který se v našich choreografiích objevuje. Tančí se na house music, která se vyvíjela v závěru éry diska, tedy koncem sedmdesátých let v New Yorku. (Nofeet)

6. 2. Taneční výchova

Tancem vyjadřujeme své pocity a emoce, uvolňuje napětí v těle i na duši. Tance, se kterými se v průběhu života můžeme setkat při různých příležitostech, se nazývají společenské. Patří sem tanec na plesech, diskotékách, zábavách, svatbách, nebo v tanečních, kde se učíme konkrétně společenským tancům. Dále také různé taneční kurzy, ale i poskakování v rytmu hudby doma před zrcadlem. (Dosedlová, 2012, s. 69) Každá vyučovací hodina by měla probíhat podle určitého řádu či osnov, taneční hodiny je ovšem složité vést podle vypracovaných osnov tak, abychom dostáli výsledků a cílů, které si předem stanovíme.

Úkolem pedagoga (lektora) je stanovit splnitelné cíle, zvolit k jejich úspěšnému plnění vhodné prostředky a zhodnotit výsledky tohoto snažení. Volnočasová výchova dělí cíle na specifické obecné a dílčí výchovné. Obecným cílem ve volném čase je naučit jedince kvalitně využívat a oceňovat dobu volna. Dílčí cíle lze odvodit z těchto obecných, jejich příkladem může být např. naučit jedince správně odpočívat nebo se rekreovat, plánovat pestrý režim dne a vést život v duchu zdravého životního stylu. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 74-75)

K postupnému zlepšování motorických dovedností využijeme Daveovu taxonomii psychomotorických cílů. Ta se zabývá psychomotorickými, tedy výcvikovými cíli. Dělí se

na pět kategorií. Imitace neboli nápodoba, manipulace neboli praktická cvičení, zpřesňování, koordinace a automatizace. (Heylottka)

Imitace (nápodoba) je první úrovní psychomotorické činnosti, při níž žák sleduje činnost a opakuje ji po vzoru či učiteli (lektorovi). Lze ji dále dělit na dvě podkategorie:

- *Impulsivní nápodoba*
- *Vědomé opakování*

Druhou úrovní je manipulace (praktická cvičení), kde danou činnost žák dokáže provést po vyslechnutí slovního návodu a vybrat k jejímu plnění vhodný postup. V této úrovni zaznamenáváme lepší manipulaci s nástroji. Podkategoriemi této úrovně jsou:

- *Manipulace podle instrukce*
- *Manipulace podle výběru*
- *Manipulace za účelem zpevnění*

Třetí úrovní je zpřesňování, kde žák vykonává zadané úkoly poměrně rychle a správně. Tuto činnost vykonává s větší efektivitou než doposud. Zpřesňování rozeznává tyto podkategorie:

- *Reprodukce*
- *Kontrola*

Koordinace je čtvrtou úrovní Daveovy taxonomie. Označujeme ji jako koordinovaný sled činností, kdy charakterizujeme pohybové výkony jako vnitřně soudržné. Podkategoriemi jsou:

- *Sekvence*
- *Harmonie*

Poslední pátou úrovní určujeme automatizaci. V činnostech žáka zaznamenáváme pohybové automatismy, které zlepšují výkon při plnění činnosti. Dále ji členíme na dvě podkategorie:

- *Částečné zautomatizování*
- *Úplné zautomatizování*

(Dielektrika)

Proces výchovy probíhá v rámci určitých podmínek. Podmínky dělíme na:

- *vnitřní*
- *vnější*

Mezi vnitřní podmínky patří především věkové a individuální zvláštnosti vychovávaných. Vnější se týkají prostorů, materiálního vybavení apod. Podmínky výchovy ve volném čase se značně liší od těch v klasickém vyučování. Výhodou je dostatek příležitostí pro respektování i rozvíjení subjektivních rysů osobnosti, především zájmů, schopností a potřeb. Informace o vnitřních a vnějších podmínkách výchovy zjišťují pedagogové pomocí pedagogické diagnostiky, kam patří především pozorování, rozhovor nebo analýza výsledků činnosti. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 75)

Vališová říká, že metoda je tzv. postup k danému cíli. Aby byla lekce efektivní, musíme dbát na správné určení cílů, obsahu a způsobu, jak jich dosáhnout. Vedoucí by měl dbát na vhodnou volbu metody výuky, organizační formu nebo materiální prostředky, kterými disponuje. Pedagogická literatura obsahuje různá kritéria klasifikace metod vyučování. Jednotnou klasifikaci v dnešní době přesto nenajdeme, protože vyučovací procesy se stále mění, obnovují a vyvíjejí. (Vališová, Kasíková, 2011, s. 191-193)

Pro plnění výše popisovaných výchovných cílů pedagog užívá výchovné prostředky. Mezi tyto prostředky patří:

- *působení rodiny nebo školy*
- *obsah*
- *metody*
- *formy*
- *materiální pomůcky*

Za způsob cesty k dosažení cílů pokládáme výchovné metody a formy. Metody dělíme na slovní, názorné a metody praktických činností. Mezi výchovné formy řadíme hry, soutěže, vycházky, exkurze a schůzky zájmových útvarů a oddílů. Také materiální vybavení a prostory, v nichž výchovná činnost probíhá, patří mezi významné prostředky výchovy. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 75-76) Kritéria klasifikace metod, které využijeme v rámci našich tanečních lekcí, jsou metody slovně názorné a praktické. Při těchto metodách žáci (tanečníci) pozorují lektora a poté sami trénují nácvik pohybových a praktických dovedností. Mají vliv na rozvoj paměti, rozvíjí myšlenkové činnosti tanečníků a silně působí na rozvoj emocí. (Vališová, Kasíková, 2011, s. 191-193)

Každou z tanečních lekcí musíme přizpůsobit taneční skupině, tedy počtu účastníků, náladě kolektivu nebo počasí i prostoru, ve kterém by daná hodina měla probíhat. Součástí každé taneční výuky by také měla být lekce, kde se tanečníci dozvědí základní teoretické informace, definice a pojmy, které je v průběhu tanečních lekcí budou doprovázet. Pro pochopení cviků je zapotřebí správné tempo.

Kuželová uvádí, že s tempem jde ruku v ruce také rytmus, protože některý rytmus lze provádět pouze v určité rychlosti, tedy tempu a naopak. Stejná definice platí i o pohybu. „*Pohyb protéká v čase a v prostoru určitou silou. Je tedy syntézou tří složek: rytmické, prostorové a dynamické, jejichž společným působením vzniká pohybový tvar...*“ (J. Kroschlová in Kuželová, 2000, s. 24) Rytmus je označován za *poměr mezi časovými délkami za sebou plynoucích zvuků i jejich negací, tedy tichem*. Nejlepším způsobem, jak lze rytmus s dětmi procvičit, je při zapojení vlastního těla. Pomocí různých zvuků, jako je tleskání, plácání do stehů, dupání nebo luskání prsty. Lektor zahraje či spustí hudbu, na kterou tanečníci nejprve vytleskávají první dobu, poté vydupávají či naznačí úklonem těla. (Kuželová, 2000, s. 24). Tato cvičení zapojujeme na začátku každé taneční lekce za účelem rozehrání organismu a pozitivního naladění na taneční hodinu.

7 Autoevaluace kurzu a metody sběru dat

Pro své hodnocení jsem vybrala metodu pozorování a dotazník pro účastnice mé taneční skupiny, která se skládá z dětí mladšího školního věku. První dotazník dívky dostanou během zahajovacího večera, druhý dostanou předposlední den pobytu. Výsledkem tohoto dotazníku by měl být rozdíl v sebehodnocení tanečnic mého oddílu před absolvováním tanečních bloků a na konci tábora. Zaměřuje se na teoretické vědomosti o tanci, které dostanou v rámci prvního tanečního bloku. Předpokládám zlepšení motorických a koordinačních schopností a dovedností.

7. 1. Dotazník

Dotazník je jedním z nejpoužívanějších způsobů sběru dat. Při jeho tvorbě by autor měl dbát na jeho strukturu, zadat splnitelný cíl a pro jeho úspěšné splnění promyslet způsob dotazování. Dělíme ho na tři části. První strana popisuje hlavní cíle dotazníku, měla by obsahovat název organizace, pod kterou ho provádíme, jméno badatele a stručné pokyny k jeho vyplnění. (Gavora, 2010, s. 121) Tuto formální část jsem ve svém dotazníku vzhledem k věku mých respondentů vynechala a pokusila se ho vytvořit zábavněji. Druhá část by měla obsahovat otázky sloužící k pomoci splnit zadané cíle. Postupujeme od jednodušších po složitější. Závěr by měl obsahovat zdvořilé poděkování za vyplnění. V mém případě probíhalo poděkování za každý vyplněný dotazník osobně na konci programu.

Gavora rozlišuje tři typy dotazníku, s otevřenými, uzavřenými a škálovými otázkami. Otevřené otázky musí respondent vyplnit podle svého názoru, odpověď tedy musí sám vymyslet. Uzavřené otázky nabízejí možnosti správných odpovědí. Často se jedná o dichotomické otázky, které nabízejí dvě odpovědi např. ano x ne. Škálové otázky vyjadřují jakousi stupnici, do které respondent vyznačí svůj souhlas či nesouhlas, např. body od jedné do desíti. (Gavora, 2010, s. 124–127)

7. 2. Pozorování

Přesto, že je pozorování jedním z nejtěžších metod sběru dat v kvalitativním výzkumu, je hlavním a nejdůležitějším způsobem získat bohatá data pro hodnocení programu. V odborných knihách se můžeme setkat s několika variantami pozorování. Nejčastějším a základním typem je zúčastněné pozorování neboli participant observation. Jedná se o

dlouhodobé, systematické a reflexivní sledování aktivity v konkrétním prostředí. Cílem pozorování není pouze sledování, ale také formulace vypozerovaných faktů čtenáři. Pozorovatel se s odstupem účastní probíhající aktivity, místo aby ji inicioval, ji ovšem sleduje. Cílem pozorování je objektivně zachytit určitou situaci a popsat její průběh. Výhodou může být zachycení podnětů, které by například u rozhovoru nemusely nikdy vyjít najevo, protože respondentům unikly či nepřišly důležité.

Zúčastněné pozorování lze rozdělit na skryté a otevřené. Skryté pozorování je odlišuje tím, že jedinci nevědí o tom, že jsou pozorováni a role pozorovatele je utajená, na druhou stranu při otevřeném typu jedinci podali souhlas s pozorováním a badatel zde vystupuje otevřeně jako výzkumník. (Švaříček, 2007, s. 143-144) Pro hodnocení své skupiny jsem zvolila zúčastněné, skryté, nestrukturované pozorování.

Spradley ve svém díle rozlišil pět typů pozorování podle míry účasti pozorovatele při sledovaných aktivitách. Jsou jimi nezúčastněnost, pasivní účast, mírná účast, aktivní účast a plné zúčastnění. Nezúčastněné pozorování probíhá, když sledujeme situaci bez toho, že by nás jedinci, které pozorujeme, viděli. Toho lze dosáhnout za použití polopropustných zrcadel či záznamům z videokamer. (Spradley in Švaříček, 2007, s. 145)

Švaříček dále popisuje strukturované a nestrukturované pozorování. Při strukturovaném badatel postupuje podle předem jasně daných jevů, na které hledá odpověď, zatím co cílem nestrukturovaného pozorování je získat popis jednání, které nemáme předem určené a jsme otevřeni nepředvídatelným okolnostem. (Švaříček, 2007, s. 146)

8 Cíle tábora

Pro popisovaný letní táborový program jsem zvolila následující cíle.

- 1) Děti rozumí pojmu rytmus, umí ho vytleskat či znázornit pohybem těla
- 2) Děti navážou nová přátelství a utuží ta stávající
- 3) Děti zlepšují koordinaci pohybu při tanci
- 4) Děti cvičí paměť zapamatováním si a opětovným vybavením taneční choreografie
- 5) Děti rozvíjí vztah k pohybu a tanci

Letní taneční tábor v Plasnicích již desátým rokem spojuje pobytový tábor a tanec. Účastnice během školního roku navštěvují taneční kroužky, ve kterých mají celý rok na naučení taneční choreografie, aby se mohly účastnit amatérských tanečních soutěží. V Plasnicích mají pouze několik málo dní, aby se taneční choreografii naučily. V první řadě je důležité naučit tanečnice základní pojmy týkající se tance.

Rytmus je nejdůležitější složkou v každé lekci, proto klademe důraz na cvičení, která mají za úkol procvičit jeho cítění v hudbě a koordinovat ho s pohybem. Tleskání je nejlepším způsobem, jak dítěti rytmus předvést, díky možné synchronizaci zvuku vydaného při tlesknutí s ostatními členy skupiny. Dokonce jedinec, který nemá dar slyšet rytmus v hudbě sám od sebe, je schopen se ho naučit manuálně vytleskat. Od tleskání se dostáváme k vyjádření rytmu pohybem těla, nejčastěji pohybem v kolenou či máváním paží ze strany na stranu. Poté, co se dítě naučí vnímat rytmus samo, je důležité ho naučit počítat taneční doby do rytmu hudby. Nejprve počítáme všichni společně, po viditelném zlepšení počítá pouze lektor, pokročilé počítání probíhá v duchu u každého tanečníka, abychom docílili toho, že i početná skupina se dokáže synchronizovat a taneční choreografii zatančit jako jeden člověk, což přidává na efektu celé choreografie a je jednou ze stěžejních kritérií v rámci hodnocení na tanečních soutěžích.

Dalším cílem bylo navázat nová přátelství a utuží ta stávající. Vztahy mezi dětmi na táboře jsou ze začátku mnohdy rozpačité, některé s děvčat bojují se stydlivostí nejen během aktivit, ale především při tancování. Tento stud postupem času opadáva, až zcela mizí. Program je navržen tak, aby mezi sebou jednotlivé oddíly komunikovaly a spolupracovali, díky čemuž se lépe poznávají a nejen, že prohlubují stávající přátelství, ale vytváří i nové. Snad díky malému počtu účastnic jsme jedna velká parta. Všichni se mezi sebou znají a na konci pobytu každoročně dochází k emotivnímu loučení nás všech se slibem, že za rok se tam zase sejdem.

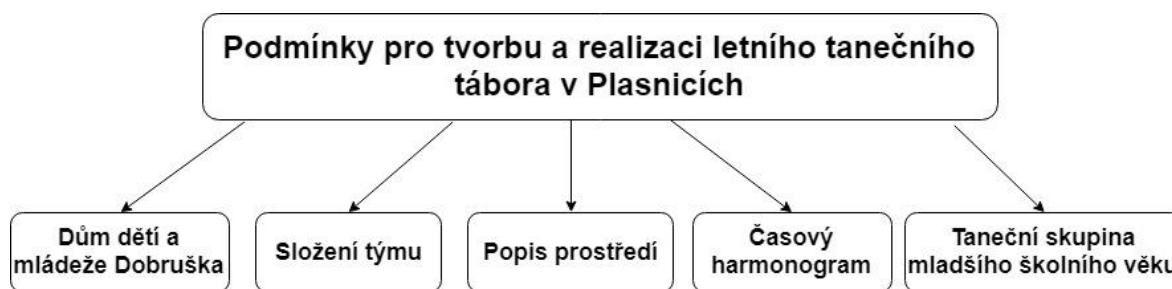
Třetím cílem je zlepšení koordinace pohybu při tanci. K té dochází pravidelným opakováním taneční sestavy alespoň v jednom tanečním bloku denně. Častým opakováním dochází k zautomatizování všech pohybů. K procvičení koordinace pohybu využíváme také různé pohybové aktivity mezi jednotlivými tanečními bloky.

Čtvrtým cílem je, že si děti cvičí paměť zapamatováním si a opětovným vybavením taneční choreografie. Každý den se děti naučí malý kousek sestavy, kterou si pravidelným opakováním uloží do paměti, mnohdy je obtížné pamatovat si několik tanečních sestav najednou. Na táboře v Plasnicích se děti učí hned několik tanečních choreografií. První je se svou taneční skupinou určité věkové kategorie, druhá je celotáborová, kde tancují všechny dívky dohromady. Jednu z tanečních sestav si během aktivity z programu vymýšlejí oddíly samy a vzájemně se ve vyhrazeném čase tuto choreografii učí. Poslední je taneční scénka jednotlivých oddílů, kterou si každé družstvo připravilo na jeden z večerních programů. Všechny tyto čtyři taneční choreografie si naše tanečnice musí zapamatovat a na závěrečném vystoupení zase vybavit. Docílí toho pravidelným tréninkem a opakováním jednotlivých sestav.

Posledním cílem je rozvoj vztahu k pohybu a tanci. Taneční choreografie, které v průběhu pobytu děti učíme, jsou přizpůsobeny tématu a věku tanečnic tak, aby je každý trénink bavil. Závěrečné vystoupení na konci tábora je pro obě skupiny tanečnic velkou motivací, protože se chtějí co možná nejlépe předvést před svými rodinami a přáteli.

Hodnocení předem stanovených cílů proběhlo pozorováním, dotazníkem a v diskuzi. Jednotlivé aktivity, pro které byly zvolené konkrétní cíle, jsem hodnotila reflexí v rámci večerních programů v podobě malby na kmenovou vlajku a diskuzí během večerního programu při této aktivitě.

9 Podmínky pro tvorbu a realizaci letního tanečního tábora v Plasnicích

Obrázek 2: Rozdělení kapitoly podmínek pro tvorbu a realizaci, obr. vlastní

9. 1. Dům dětí a mládeže Dobruška

Dům dětí a mládeže Dobruška je volnočasová organizace založena roku 1991. Naši cílovou skupinou jsou děti a mladiství od 2 do 18 let, dospělí a senioři navštěvující naše kurzy. Pyšníme se širokou nabídkou volnočasových kroužků a kurzů zaměřených na pohybové, výtvarné, hudební i rukodělné činnosti. Dále se zaměřujeme na rozmanité kurzy pro rodiče s dětmi. V průběhu roku pořádáme několik akcí pro širokou veřejnost, jako je například pohádkový les, karneval, Mikuláš, Svatomartinské trhy apod. Budovu naleznete na adrese Domašínská 363, Dobruška, 518 01. Snad díky tomu, že je Dobruška malé město, neklade dům dětí a mládeže velké nároky na své webové stránky, které jsou z roku 2006, a mnoho informací na nich nenalezneme, proto jsem veškeré informace získala především ústní formou po rozhovoru s tamní ředitelkou Jaroslavou Šafařovou. Nejčastějším způsobem nabízení kroužků je vytisknutí nabídky kroužků a kurzů na barevné papíry černobílým tiskem a vylepení do okna směrem do ulice, kde se koncem srpna zastavují skupiny maminek a vybírají kroužky pro své děti. Budova se nachází nedaleko jedné ze základních škol a náměstí, proto větší děti mohou kroužky navštěvovat bez doprovodu rodičů. Podle mého názoru je budova na dané množství kroužků malá, zejména na ty taneční. Každá z tanečních skupin se musí spokojit s malou tělocvičnou nepravidelného tvaru. Do dvou let by však tyto prostory měly být zrekonstruovány spojeny s vedlejší budovou a plánovanou přístavbou.

9. 2. Složení týmu

Letní taneční tábor pořádá Dobrušský Dům dětí a mládeže (dále jen DDM) již desátým rokem. Jako vedoucí mladší skupiny dětí se ho účastním letos pátým rokem. Velkou zásluhu na jeho existenci má vedení DDM v Dobrušce a to především Jitka Macková, která

se s námi každého ročníku účastní jako hlavní vedoucí a zdravotnice. Dále by tento tábor neexistoval bez mé kamarádky a bývalá zaměstnankyně DDM Daniele Smolové, která se z velké části podílí na jeho organizaci především díky originálním nápadům v oblasti témat, která každý rok měníme a přípravou taneční choreografie pro starší skupinu děvčat. S choreografií jí pomáhá také naše praktikantka Tereza Pecenová, která je dále táborovým fotografem. Poslední oddílovou vedoucí jsem já. Na pozici hlavní trenérky mladší taneční skupiny je mým úkolem vytvořit taneční choreografii, vhodný hudební doprovod a případné rekvizity k aktivitám pořádaných během celého pobytu. S přípravou celého tábora nám pomáhají dobrovolníci v podobě našich příbuzných, partnerů, manželů či rodičů některých z účastnic.

9. 3. Popis prostředí a harmonogramu tábora

Tábor probíhá v horské chatě jménem Radost v Orlických horách. Rekreační areál se skládá z osmi dřevěných chatek, které nás tábor využívá pouze v ročnicích s navýšenou kapacitou či na odklad věcí s materiálem k volnočasovým aktivitám. V hlavní budově se nachází deset pokojů, počet lůžek se však v jednotlivých místnostech liší. Pro taneční bloky využívají taneční skupiny společenský sál v přízemí hlavní budovy a veliký balkon v druhém patře. Za příznivého počasí lze tancovat také venku na travnatém i šterkovém hřišti, která jsou součástí areálu spolu s bazénem. Venkovní aktivity jsou často směřovány také do nedalekého lesíka, který je s chatou spojován polní cestou.

Po celou dobu pobytu je 5x denně dětem podávána pestrá strava (snídaně, svačina, oběd, večeře), kterou zajišťuje vedení a kuchyně horské chaty Radost. Volný přístup k nádobám s vodou či neslazeným čajem je samozřejmostí po celý den.

Harmonogram tábora

8:00	Budíček
8:00 – 8:10	Rozsvička
8:10 – 8:30	Ranní hygiena
8:30	Snídaně
9:00	Ranní nástup
10:00 – 12:00	Dopolední blok
10:30	Svačina
12:30	Oběd
13:00	Polední klid
15:00 – 18:00	Odpolední blok
16:00	Svačina
18:30	Večeře
19:30	Večerní blok
21:00	Hygiena
21:30 – 22:00	Večerka

Tabulka 1: Harmonogram tábora

9. 4. Taneční skupina mladšího školního věku

Cílovou skupinou jsou děti mladšího školního věku, jenž podrobněji popisují v páté kapitole ontogenetického vývoje této věkové kategorie. Zohledňujeme zde také další vnitřní podmínky výchovy jako je zájem dětí nebo jejich pokročilost. Maximální počet účastníků je 45 dětí při plné kapacitě chaty, toto číslo lze navýšit do budoucna pronájemem několika chatek, které jsou také součástí areálu. Nejspíš z důvodu konání tábora děti z malého města a zaměření tábora jako tanečního se žádného ročníku neúčastnil chlapec, proto všech 45 zúčastněných tvořila děvčata ve věku 7-18 let. Tato skupina je dle věku a zkušeností rozdělena do dvou menších. Výběrové kolo probíhá v prvním tanečním bloku, kdy všechny účastnice naučíme krátkou sestavu a pozorujeme, zda by se někdo z mladších dětí svými zkušenostmi či talentem mohl účastnit programu pro starší skupinu. Skupina tanečnic mladšího školního věku, obsahuje 23 děvčat ve věku 7-10 let. V tomto uskupení navštěvují dívky bloky, kde se učí vhodnou taneční choreografií pro svoji věkovou kategorii, na předem připravený hudební doprovod. Do sedmi táborových oddílů jsou rozděleny během večerního programu. V těchto oddílech plní všechny ostatní úkoly, hry a sbírají body, které se poslední večer sečtou, vyhodnotí a řádně ocení. Sedm nejstarších

účastnic se stává kapitánem svého týmu a podle věku všech ostatních účastnic jsou jim přiděleny ostatní dívky tak, aby družstva byla spravedlivě vyrovnaná.

10 Plánování programu

Při tvorbě programu tanečního letního tábora se řídím získanými vědomostmi v průběhu studia a především zkušenostmi mých kolegů z minulých let. Při přípravě aktivit doplňujících taneční bloky se opírám o teoretickou odbornou literaturu a herní příručky. Porady, při kterých společně pracujeme na přípravě tábora, proběhnou zhruba 5 měsíců před jeho konáním. Místo, pracovníky a termín zajistí hlavní vedoucí Jitka Macková, která tábor pořádá již 10. rokem. Pro mou bakalářskou práci jsem dostala svolení se podílet jako hlavní vedoucí na programu, který budu průběžně konzultovat s ostatními vedoucími. Nejprve přemýšlím nad celotáborovým tématem, do kterého bych chtěla na přání vedoucích zakomponovat desáté výročí konání tábora. Téma „kdo přežije“ vybírám jako možnou variantu, která se dá uchopit z více stran. Nápad vznikl při sledování pořadu Robinsonův ostrov a z velké části mě inspiruje při tvorbě aktivit.

Jednotlivé aktivity vybírám tak, abych zohlednila podmínky edukace, tedy určité vnitřní podmínky např. základní informace o účastnících, jejich věk nebo pohlaví. Vnějšími podmínkami jsou např. počasí či denní doba. Přemýšlím nad aktivitami tak, aby nebyla venku tma při hledání písmen v trávě, zima při vodních hrách a neohrozila tak zdraví nebo bezpečí účastníků.

Časový harmonogram přizpůsobím tomu z loňského roku, protože máme vyzkoušené, že to tak vyhovuje nám vedoucím, táborníkům, ale i personálu horské chaty, který nám připravuje veškeré stravování. Večerka bude v 21:30 hodin, ale právě z našich zkušeností víme, že se večerní programy často protáhnou a abychom splnily minimálních 9 hodin spánku pro děti mladšího školního věku, budíček stanovuji na 8:00 hodin ráno, aby si děti odpočinuly a regenerovaly se na další den.

V průběhu dne plánuji vždy dva taneční bloky, rozdělené na ranní a odpolední, které mohou být fyzicky náročnější obzvláště pro začátečníky, proto zbytek aktivit zaměřím na tvořivé a méně fyzicky náročné aktivity. Především děti mladšího věku bývají brzy unavené a během těchto bloků ztrácejí pozornost, proto jako jejich vedoucí každý tento blok obohatím přestávkami a tanečními hrami, které zmírní fyzickou zátěž. Starší taneční skupina může využít možnost tréninku navíc, když vynechají tvořivou aktivitu, ovšem přicházejí tím o možnost „kmeníků“ pro jejich družstvo. Proto jednotlivé kmény věkově namícháme, aby každá skupina měla stejný počet mladších tanečníků, kteří mohou v těchto aktivitách získat body navíc.

U tvorby programu přemýšlím také nad tzv. mokrou variantou, protože některé aktivity se hodí spíš do venkovního prostředí a některé (např. vodní hry) nelze uskutečnit uvnitř chaty. Pořadí jednotlivých dnů není „dogma“, tedy není stanoveno pevně a je vymyšleno tak, aby se v případě špatného počasí dalo vyměnit za jiné téma, aniž by tato výměna narušila chod tábora.

K naplánovaným aktivitám budeme potřebovat různé pomůcky, proto během našich porad rozdělím každé z vedoucích přípravu k některým aktivitám. Jedná se především o výrobu flipchartů, výrobu papírových okének na body, které budou mít motiv spjatý s tématem dne, do kterého si kmeny na závěru každého dne napíší celkový počet „kmeníků“, které získají.

11 Realizace

V této kapitole popisují podrobný harmonogram všech provedených aktivit tak, jak probíhaly. Realizace se může lišit od prvotních plánů, protože program byl vymyšlen tak, aby mohl být flexibilně přizpůsoben potřebám táborníků i vedoucích, počasí a vývoji ve skupinách. V úvodních tabulkách naleznete jednotlivé cíle pro dané aktivity. Vždy uvádím jejich podmínky a prostředky, které obsahují organizační formu (dále OF), vyučovací metodu (dále VM), výchovné prostředí (dále VP) a pomůcky (dále PO).

11. 1. První den

Téma dne/tábora: Kdo přežije... (příjezd)		
	cíle	prostředky
Dopoledne		
Odpoledne	Děti se seznámí a odbourávají prvotní ostych ve skupině.	OF: hromadné působení VM: hra, slovní VP: pedagogicky akceptované PO: Toaletní papír, koberečky
Večer	Děti si vytvoří pravidla, která budou v průběhu pobytu respektovat.	OF: Hromadné působení, společná práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, lepidlo, tužky, pastelky, fixy

Tabulka 2: První den

Příjezd

Všechny účastnice se shromáždí před horskou chatou přesně v 14:00 hodin. Každá vedoucí má obléknuté barevné tričko s potiskem tanečního tábora DDM Dobruška, aby bylo přehledné, kdo je z tábora a kdo doprovod některé z účastnic. Hlavní vedoucí a zároveň zdravotnice přebírá od rodičů potřebné dokumenty a léky. Ostatní vedoucí kontrolují ukládání kufrů do společných prostor chalupy, než dojde k rozdělení pokojů. Po odjezdu všech rodičů v 14:30 hodin zahajujeme taneční tábor.

Odpolední blok

Nejprve představujeme všechny členy ze strany vedoucích a jejich funkce. Dále pokračujeme s představováním účastnic, které jedna po druhé řeknou své jméno a pokolikáté jsou na našem táboře. Ice-breakerovou aktivitou je hra „Toalet’ák“.

„Toaleták“

Cíl: Děti se seznámí a odbourávají prvotní ostych ve skupině.

Postup: Posadíme všechny hráče do kruhu a necháme kolovat ruličku toaletního papíru s tím, aby si každý utrl, kolik papíru za den spotřebuje. Pokud někdo tuto hru už zná, prosíme, aby průběh neprozrazoval. Když je natrháno, tak oznámíme, že každý musí říct o sobě tolik informací, kolik má čtverečků papíru. (Hranostaj) Pokud se setkáme se situací, že by měl někdo hodně útržků a nevěděl co má o sobě říci, ostatní mu pomohou navrhováním otázek, na které každým útržkem odpoví.

V průběhu prvního dne zařazujeme různé seznamovací hry právě pro seznámení a navození přátelské atmosféry mezi dětmi. Fotografie z těchto aktivit naleznete v příloze 5. Další taková hra se jmenuje:

Mám rád všechny, ale nejvíc ty, kdo...

Cíl: Děti se seznámí a zjistí o druhých nové informace.

Postup: Jeden hráč stojí uprostřed kruhu a říká: „Mám rád všechny, ale nejvíc ty, kdo ...“ a přidá jakoukoliv vlastnost (mají na sobě bílé tričko, byly už někdy u moře...) Hráč uprostřed kruhu smí říkat pouze takové vlastnosti, které má i on sám a vlastnosti se nesmí znovu opakovat. Všichni hráči, kteří mají vlastnost, kterou uvedl, si musí v tom okamžiku navzájem vyměnit místa. Jakmile si začnou měnit místa, hráč uprostřed se snaží zabrat si jedno pro sebe. Na koho nezbude místo nebo kdo se zapomene vyměnit, přechází doprostřed a přebírá jeho úlohu. Stejně tak ten hráč, který (kromě toho uprostřed) má jediný danou vlastnost, si musí vyměnit místo s hráčem uprostřed. (Hranostaj)

Ještě před rozdělením pokojů vyrazíme na krátkou procházku po okolí, abychom prozkoumali s dětmi okolí a určili hranice tábora. Po návratu rozdělujeme pokoje co možná nejlépe tak, aby všechny skupinky kamarádek mohly být spolu. Následuje takové osobní volno, které slouží k zabydlení nás i účastnic, vybalujeme, povlékáme peřiny a vyrábíme popisky na dveře, aby bylo zřejmé, kdo v pokoji bydlí. Ukázku naleznete v příloze 5. Každý rok má náš pokoj vedoucích vtipnou cedulku složenou z fotek z minulých let. V 18:00 zazní tradiční klakson, kterým svoláváme celý tábor na všechny nástupy po dobu celého pobytu. K vysvětlení těchto pravidel dochází v rámci večerního programu. Večere se koná o půl hodiny dříve, protože od oběda je to první a zahajující jídlo, které děti v rámci tábora dostanou.

Večerní program

Po večeři klaksonem svoláme děti na večerní program, kde představujeme celotáborové téma „Kdo přežije“. Se všemi vedoucími dětem vysvětlujeme, že se každý den musí bez něčeho obejít, či přežít. Aby v táboře panoval klid a řád, je nezbytné stanovit pravidla, která budeme všichni dodržovat.

Pravidla

Cíl: Děti si vytvoří barevnou koláž pravidel, která budou v průběhu pobytu dodržovat.

Postup: Tvorbu pravidel jsme letos vzhledem k 10. výročí tábora pojaly slavnostněji. Každá z holek má dva papírky, na které napíše jednu věc, kterou na táboře dělat nesmějí a jednu kterou dělat mohou. Tyto lístečky vždy vyvolaná tábornice nalepí na velký flipchart s nakresleným dortem, Dvnitř dortu věci, které mohou dělat a věci, které na táboře dělat nebudou či nesmí, nalepí mimo dort. Výsledkem je barevná koláž, kterou vystavíme ve velké společenské místnosti tak, aby pravidla byla stále na očích. Tento cíl je vhodný pro naši cílovou skupinu, protože se může každý zapojit a svým barevným lístečkem přispět na barevné koláži dortu.

K pravidlům patří také vysvětlení táborových zvyků, kam patří informace, jak se svoláváme na jednotlivé nástupy (klaksonem), kde čekáme na vedoucí, co jsou a jakým způsobem lze získat táborové „kmeníky“ (body), co je to mail box (krabice polepená a pomalovaná jako schránka, do které může kdokoli hodit libovolný počet dopisů pro tábornice i vedoucí, kterou každý večer otevřeme a dopisy rozdáme). Závěr večera necháváme tradičně tanci. Každý, kdo již někdy tancoval a umí nějakou taneční choreografii má nyní možnost ji předvést před ostatními. Tato aktivita je samozřejmě dobrovolná, počítáme s ostychem některých účastnic. Obzvláště, protože se jedná o první den na táboře a nechceme nikoho vystrašit nebo v něm vzbudit nepříjemný pocit. V průběhu večera rozdělíme všechna děvčata do „kmenů“, což jsou věkově vyrovnané skupiny, ve kterých budou plnit většinu aktivit a získávat za ně „kmeníky“ (body). Kapitánem každého kmene se automaticky stávají nejstarší účastnice tábora. Podle věku jsou jim přiřazeny další členky. Prvním úkolem kmene je vymyslet název a něco nám o svém kmenu povědět. Kmen s neoriginálnější historkou získává první „kmeníky“ pro své družstvo. Závěr dne patří večerní hygieně a v 21:30 ohlášení večerky. Časový harmonogram, jídelníček, mail box a jiné potřebné informace tábornici naleznou na nástěnce umístěné ve společné hale, kde se scházíme na jednotlivé nástupy.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Při první seznamovací hře jsem pozorovala dvě dívky, které si vzaly pouze jeden útržek. Poté, co si všechny hráčky natrhaly, jsem se jich zeptala, jestli znají pointu té hry. Obě ji znaly. Naši hru to díky jejich diskrétnosti nijak nenarušilo. Dívky, které si natrhaly útržků naopak příliš, podpořila celá skupina otázkami, na které mohly odpovídat a tak se zbavit kousků papíru. Tato i druhá seznamovací aktivita probíhala v tichosti, bez rušení či skákání si do řeči. Jedna účastnice z nejmladší skupiny dívek plakala, protože se jí stýskalo po mamince. Jak už jsem psala výše, především pro mladší účastnice je loučení s rodiči mnohdy emotivnější, proto se snažíme tato děvčata zapojovat do přípravy příštích aktivit, aby na smutek po domovu nemyslela, nebo si s nimi promluvíme a vymyslíme společný plán, jaký pohled či dopis mamince napíše a kdy k tomu bude určený prostor.

Večerní program navodil příjemnou atmosféru. Některé děti už díky svým charakterovým vlastnostem zlepšovaly vztahy a ve dvojicích či skupinkách posedávaly v tělocvičně a povídaly si. Při výrobě pravidel jsem několikrát napomínala jednu z účastnic, protože všem skákala do řeči. Pravidlo, které říkalo, že nebudeme nikomu skákat do řeči, jsem proto do koláže přidala já, sama za sebe.

11. 2. Druhý den

Téma dne: ... na pustém ostrově		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti posílí pocit sounáležitosti se skupinou.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost VP: Pedagogicky akceptované PO: Nádoba od pracího prášku, barvy, látky, lepidlo, nůžky
	Děti se seznámí se základními definicemi tance a vyzkouší některá praktická cvičení.	OF: přednáška, hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb, videa, počítač, televizi
Odpoledne	Děti rozvíjí komunikaci a spolupráci ve skupině.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: předměty k překážkové dráze, papíry tužky, obálku
	Děti se naučí první taneční kroky z choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb
Večer	Děti zhodnotí aktivity z denního programu. Děti rozvíjí sebepojetí.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, tužky, pastelky, fixy, vlajky

Tabulka 3: Druhý den

Budíček s rozcvíčkou jsem si vzala na starost prvním rokem já a pojala jsem ho důsledněji, než býval v minulých letech. Je tedy považován za jednu z věcí přínosných pro tento tábor, kterou jsem netradičně zavedla. Dříve se za budíček požadovalo klasické troubení na klakson a rozcvíčka často ani nebyla, ale podle mého názoru je to důležitá součást táborového programu. Mnohdy je právě budíček s rozcvíčkou nejméně oblíbená část tábora, proto jsem se snažila nalézt zábavnější a kreativnější formu. Proto jsem na budíček s rozcvíčkou vytvořila speciální hudební set složený z několika známých písní, ve kterých se zpívá o ránu, také jsem do tohoto setu přidala vtipné kokrhání kohouta, abych

zpříjemnila všem ráno. Pojmenovala jsem ji ranní hymnou. Každé ráno v 8:00 hodin jsem hudbu pustila ve svém přenosném reproduktoru a obcházela pokoj po pokoji a tancovala u toho do rytmu písně. Děti, které již byly vzhůru, se k tanci připojily a doprovázely mě do ostatních pokojů. Každý pokoj dostane informaci co si obléct a až kohout zakokrhá 5x, mají minutu na to, se sejít venku před chalupou. Kdo přijde pozdě, nebo se nedostaví vůbec, dostává trest v podobě scénky, kterou musí ve svém volnu vymyslet a na večerním programu předvést. Rozcvička obsahuje jednoduché protahující cviky, které po mém vzoru holky opakují. Hned po rozcvičce vyrážíme na snídani, kde dodržujeme stejný zasedací pořádek, jako při včerejší večeři. Dětem bylo vysvětleno, že místo jim zůstává stejné po celý pobyt. Po snídani je vyhraněný čas na ranní hygienu a možný úklid pokoje.

Dopolední program

V 9:00 klaksonem oznámíme nástup všech účastnic na dopolední program. Nástup probíhá v tělocvičně vedle jídelny. Nejprve tak, jako každé ráno seznámíme děti s tématem dne, které zní „na pustém ostrově“. Když spojíme celotáborové téma a téma dne, vznikne nám „kdo přežije na pustém ostrově?“. Aktivita jsou vždy přizpůsobené našemu tématu. Výrobu totemů z nádob od tekutých pracích prášků si jako všechny tvořivé aktivity vzala na starost hlavní vedoucí Jitka, která neučí žádný z tanečních bloků. Této aktivitě jsem se neúčastnila a s ostatními vedoucími chystala další aktivity.

Skupinu všech dětí rozdělíme na dvě stejně veliké skupiny podle věku účastnic. Starší holky vede vedoucí Danča a Terka, děti mladšího školního věku já. Již před příjezdem na tábor jsme každá vymyslela taneční choreografii, kterou během pobytu naučíme svou taneční skupinu dětí. Taneční choreografie musí být přizpůsobena věku a koordinačním schopnostem tanečnic, svou náročností i rychlostí na vhodný hudební doprovod. V první taneční lekci se s tanečnicí mladšího školního věku zaměřujeme na teorii, pojmy a především rytmus. Aby se děvčata dozvěděla základní informace o tanci, připravila jsem si videa s různými druhy tanců, výklad doprovázím i vlastními ukázkami. Seznámím děti s moderním tancem, protože právě ten se po celou dobu tábora budeme učit. Vzhledem k tomu, že v mé skupině jsou i úplní začátečníci, je nezbytné věnovat část hodiny takové naší taneční „rozehříváče“, kde lze snadno pozorovat taneční zdatnost všech účastnic. Nejprve vysvětlím princip počítání tanečních dob, které nás budou provázet každou hodinu a nechám je v rytmu vytleskat oba dva druhy rytmů, o kterých slyšely v úvodu lekce. Později předvádíme několik tanečních kroků a postupně přidáváme na obtížnosti. Další choreografii, které se budeme v průběhu pobytu věnovat, vymýšlíme spolu s vedoucími a učíme ji obě skupiny najednou v následujících několika dnech. Jednou

z aktivit pro kmeny je vymyslet vlastní kmenový tanec, tyto kousky spojíme dohromady a vznikne choreografie, kterou si děti vymyslely samy. Především starší dívky si vyzkouší, jaké je to předcvičovat před ostatními, být na pozici lektora a naučit své kroky zbytek tábora. Až do oběda probíhala taneční výuka.

Odpolední program

Po obědě a poledním klidu holky čeká překážková dráha, kterou jsme vytvořily na poli za chalupou v době, kdy vyráběly totemy. Pravidla jsou jasná, celé družstvo musí co nejrychleji proběhnout překážkovou dráhu. Aby to nebylo tak jednoduché, první běžící dostávají kostým v podobě květované podprsenky, třásňové sukně a čelenky s peřím. První běžící se tedy musí obléknout, běží překážkový běh, na konci se otáčí, běží zpět a předává kostým druhému z týmu. Takto se musejí vystřídat všichni. První družstvo vyhrává 100 kmeníků. Další aktivitou je hledání podle mapy. Z každého kmene vybíráme jednoho člena, kterého odvedeme do lesa nad chalupu, tam dostane obálku a instrukce, aby ji schoval. Po příchodu všech členů má tento zástupce nakreslit mapu, podle které jeho kmen může nalézt schovanou obálku. Kmeny se podle mapy vydají hledat obálky. Po jejím nálezů mají holky za úkol vyluštit šifru, která jim sdělila jejich další kroky. Jejich úkolem je najít co nejvíce barevných koleček poschovávaných po areálu, ale pouze s jejich barvou určenou v šifře. Kdo získá nejvíce koleček, vítězí. Všechny tyto aktivity čerpáme z odborné literatury a herních příruček. Následuje druhý taneční blok dne. Součástí každého tanečního bloku je krátká rozcvičovací rozehřívací, opakování již naučených kroků a vyučování těch nových. V odpoledním tanečním bloku začínáme první taneční kroky z připravené sestavy. Každý taneční blok probíhá stejně, já postupně předcvičuji každý jednotlivý taneční krok. Počítám nahlas doby, do kterých pohyby pasují, a také slovně popisují, co právě dělám. Pokud je taneční krok něčemu podobný, pojmenujeme si ho. Někdy místo počítání dob říkám, který pohyb je čeká. Například pohyb, který vypadá jako bouchání na dveře, po kterém následují dva skoky stranou, popisují jako: „, buch, buch, hop, hop“.

Večerní program

Po večeři se s vedoucími převlékáme do našich kostýmů a předvádíme dětem vystoupení na zahájení večerního programu. Probíhá vyhodnocení nejhezčího totému a sčítání všech nasbíraných kmeníků za tento den pro jednotlivé kmeny. Sdělíme dětem, že kmeníky lze získat i za pomoc při aktivitách, úklidu či při přípravě vystoupení navíc. Kmen s největším počtem kmeníků je vyhlášen jako vítěz dne, ale všechny družstva si

celkový součet zapíše do flipchartu připraveného vedoucími na obrázek dne ve tvaru kokosu. Takto probíhá hodnocení každý večer. Dále děti dostanou kmenové vlajky, kam každý den přimalují něco, čím byl den nejlepší, nebo co by ho charakterizovalo. Tato aktivita slouží také jako reflexe a zpětná vazba pro nás vedoucí. Následují vystoupení udělená opozdilcům či tresty, rozdání dopisů z mail boxu, večerní hygiena a večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Budíček s rozcvíčkou, který jsem si pro děti připravila, byl příjemný. Podle toho, co mi ostatní dívky říkaly také v průběhu pobytu, to byla jedna z oblíbených částí dne. Obvykle bývá budíček s rozcvíčkou skupinově nenávidět, protože jsou všichni násilně vytrženi ze spánku a ještě v pyžamu odvedeni ven. Taneční blok obsahoval hodně teoretických pojmů a ukázek, ale bylo nutné je představit, protože v naší skupině byly holky, které ještě nikdy na našem nebo jiném taneční táboře nebyly. Starší dívky, které jezdí každý rok, u této hodiny vyrušovaly a často mi skákaly do řeči, protože chtěly ukázat, že to už všechno vědí. Proto jsem se snažila je do přednášky zapojit a jednotlivé pojmy vysvětlovaly ony a já pouze doplňovala informace, které nebyly řečeny.

Překážková dráha překvapivě pohltila všechny hráčky. Viděla jsem soutěživost, spolupráci a vymýšlení hromadné taktiky, při které se jedna skupina domluvila, že společnými silami obléknou příštího běžícího hráče do kostýmu, aby ušetřily čas, zatímco v ostatních skupinách se běžící hráč oblékal sám.

Hledání v mapě, probíhalo zmateně, některá družstva se u toho pohádala a jedna z dívek dokonce brečela. Když sem si s ní promluvila, řekla mi, že se jí ostatní smějí za to, že neumí namalovat mapu podle toho, kde obálku schovala. Domluvily jsme se tedy všichni na úpravě pravidel a každé družstvo mohlo pro obálku dojít bez mapy s doprovodem hráče, který obálku schovával.

11. 3. Třetí den

Téma dne: ... naruby		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti trénují trpělivost, přesnost a posilují kreativitu.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost VP: Pedagogicky akceptované PO: cedulky, špendlík, jogurt, lžička, tužka, papír
	Děti si zopakují naučené taneční kroky a naučí se nové z taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb,
Odpoledne	Děti se naučí nové taneční kroky z druhé taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb
	Děti zlepšují spolupráci a komunikaci.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: oblečení
Večer	Děti rozvíjejí kreativitu. Děti zhodnotí aktivity z denního programu.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: předměty pro jejich vystoupení

Tabulka 4: Třetí den

Třetí den ráno, přesně tak, jako každý z táborových dnů, probíhá hudebně-pohybový budíček s jednoduchou rozcvíčkou, abychom se všechny protáhly a probraly ze spánku. Budíček s rozcvíčkou a vydatnou snídaní považujeme za správný start tanečního dne.

Dopolední program

Téma dne zní „kdo přežije naruby“. Po ohlášení ranního nástupu klaksonem se sejdeme v malé tělocvičně vedle jídelny, kde dětem vysvětlujeme program dne a jeho téma. Jejich prvním úkolem je, se dnes oblékat pouze naruby, všechna družstva tedy odcházejí do svých pokojů, aby se převlékla. Nejrychleji převléknuté družstvo opět získává kmeníky navíc. Každá tábornice dostane cedulku se závěracím špendlíkem, na kterou si napíše své jméno naruby, přišpendlí si ho na tričko a naučí se ho vyslovovat. Také názvy kmenů jsou

v tento den napsány do bodového flipchartu pozpátku. Dalším kmenovým úkolem je série disciplín, díky kterým mohou děti získat body pro svůj kmen. Kreslení nohou je zábavná disciplína, ale náročná. Všechna vzniklá díla a portréty budou vystavena ve společných prostorech a bodově ohodnocena v průběhu večerního programu. Krmení jogurtem nohou je aktivita spojená se svačinou. Tato hra probíhá venku v trávě, protože se snažíme zabránit zbytečnému nepořádku v budově. Protože jsou všichni zašpinění od jogurtu, následuje krátká pauza v programu, aby se každý mohl umýt a převléknout. Cílem těchto aktivit, je odreagovat dívky od tancování a vyčistit si hlavu na čerstvém vzduchu. Zbytek dopoledního bloku věnujeme tanci. Jak už jsem zmiňovala, každá taneční lekce se skládá z krátké rozehřívací rozcvičky, opakování tanečních kroků, které jsme se naučily v minulé lekci a výuka nových kroků z předem sestavené taneční choreografie.

Odpolední program

Po obědě a poledním klidu se na znamení klaksonu sejdou všechna děvčata dohromady v jednom tanečním sále, protože je čeká první taneční blok, ve kterém trénují společnou choreografii obě skupiny dohromady. Odpolední blok je ještě před večerí doplněn další zábavnou aktivitou, abychom si od tancování všechny odpočinuly. Soutěž o to, který kmen na jednoho ze svých členů oblékne nejvíce oblečení. Všechna družstva mají stejný časový interval, ve kterém vybraného člena oblékají. Po zaznění klaksonu musejí všichni přestat a ustoupit. Každá z vedoucích si vezme jednu dívku a počítá všechny vrstvy. U této hry pozorujeme především rozvoj spolupráce a komunikace. Družstva musí zaujmout správnou strategii, aby byla v této aktivitě úspěšná. Každý kmen získává tolik kmeníků, kolik kusů oblečení se jim podařilo na jejich člena obléknout. Fotografie z této aktivity k nahlédnutí v příloze 5. Vzhledem k tomu, že se jedná o den naruby, je dětem vysvětleno, že dnešní večer chystají oni pro nás. Zahajovací taneční scénku si nyní vymýšlí každý kmen sám. Toto vystoupení předvedou v rámci večerního programu nám vedoucím a také rodičům poslední den pobytu, spolu se všemi tanečními sestavami, které se v průběhu pobytu naučí. A protože je den naruby, nasbírané kmeníky se družstvu nepřičítají, ale odečítají a opět je děti zaznamenávají do flipchartu s obrázkem mínusu pro tento den.

Večerní program

V rámci večerního programu nám jednotlivé kmeny představují jejich program. A jako každý večer, doplňují kmenovou vlajku o nový obrázek toho, co je v průběhu dne nejvíce bavilo. Následují vystoupení udělená opozdílům, rozdání dopisů z mail boxu, každý kmen

si doplní další kousek kmenové vlajky, zapsání součtu celkových bodů do závěrečného flipchartu, večerní hygiena a večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Na ranní budíček nedorazily holky z pokoje 13, které jsou nejstaršími účastnicemi tábora. Pravidla jsou taková, že když někdo přijde pozdě na rozsvičku nebo vůbec nedorazí, dostává trest v podobě vystoupení, které musí ve svém volnu vymyslet, nacvičit a v průběhu večerního programu ho předvést. Malé holky jim to hned po rozsvičce samozřejmě běžely připomenout a tím je i dostatečně probudily.

Při oblékání nejvíce kusů oblečení na jednoho člena skupiny v časovém intervalu, bylo vtipné pozorovat strategické uvažování některých skupin, které zvolily nejmenšího člověka z týmu a oblékaly na něho vše, co našly ve svých kufrech. Malé holky ve vrstvách oblečení vypadaly jako zápasníci sumo.

Kresba nohou a krmení nohou jogurtem byla zkouškou trpělivosti všech účastnic, proto jsme se do této aktivity zapojily i my vedoucí a vyzkoušely si, jaké to je. Jedna z účastnic roztrhala svůj obrázek a šla si sednout stranou. Když jsem s ní mluvila, vysvětlila mi, že je naštvaná, protože její obrázek nohou není vůbec hezký a ona přeci rukou maluje hezky. Vysvětlila jsem jí, že všechny máme své obrázky jiné, než kdybychom je malovaly rukou. Všechny je máme originální. Abych ji rozveselila, ukázala jsem jí svůj obrázek, který byl mimochodem naprosto příšerný, protože je to opravdu těžké. Rozesmála se a šla zkusit nový obrázek.

Společný taneční blok se obešel bez komplikací. Malé holky byly pyšné, že mohou tancovat s těmi nejstaršími na jednom vystoupení, protože v nich viděly svůj vzor. Všechny poslouchaly a nevyrušovaly. Taneční choreografie je bavila, což bylo vidět na přirozeném a uvolněném pohybu a ve výrazu tváře některých účastnic. Ostatní se ze začátku tanečních lekcí dívají do země, protože se soustředí na taneční kroky a počítání v duchu. Tyto drobnosti v průběhu lekcí samy odezní, až si tanečnice začnou věřit.

11. 4. Čtvrtý den

Téma dne: ...se samohláskou		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti se do hloubky seznámí s tématem dne.	OF: hromadná VM: slovní VP: Pedagogicky akceptované PO: kartičky se samohláskami, losovací pytlík
	Děti si zopakují naučené taneční kroky a naučí se nové z taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb,
Odpoledne	Děti rozšiřují slovní zásobu a posilují schopnost vyjadřování.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: papíry, tužky
	Děti posilují soustředěnost.	OF: skupinová VM: praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: tužky, papír, terč, luk a přísavkový šíp
Večer	Děti zhodnotí aktivity z denního programu. Děti rozvíjí sebepojetí.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, tužky, pastelky, fixy, vlajky

Tabulka 5: Čtvrtý den

Budiček, taneční rozcvička, hygiena, snídaně, takto vypadá každé pobytové ráno.

Dopolední program

Na ranním nástupu děti opět seznamujeme s tématem dne a každý kmen si přichází vylosovat písmenko, které bude celý den používat. Jedná se o samohlásky, které jsme měly předem připravené. S vylosovaným písmenkem všichni zkusí mluvit. Takže když si jeden z kmenů vylosoval samohlásku „í“, „Misi pristi mluvit piizi s tímipísminkim“. Považujeme za důležité, aby si každý se svým písmenkem zkusil hovořit, protože to budou všechny kmeny potřebovat k dalším aktivitám. Následuje dopolední tancování ve skupinách zaměřené na opakování tanečních koků z předcházejícího dne a výuka nových.

Odpolední program

Po obědě a poledním klidu dětem zadáváme úkol, aby každý kmen vytvořil básničku k výročí 10 let tábora, ovšem pouze s jejich samohláskou. Vytvořené básně děti zaznamenávají do každoroční kroniky. Dále připravujeme střídání do barevných terčů s písmeny, kdy každé písmenko značilo několik kmenů. Aktivity mezi tanečními bloky jsou většinou krátké soutěže, při kterých mohou jednotlivá družstva získat body pro své družstvo. Kdybychom pouze tancovaly, děti by byly unavené a tancování by je nebavilo, tomu předcházíme přestávkami a zábavnými aktivitami sloužícími k rozptýlení našich malých tanečnic. Odpolední blok věnujeme opět trénování taneční sestavy.

Večerní program

Po večeři následuje večerní program, na který jsme si se zbytkem vedoucích připravily tradiční vtipné kostýmy a taneční scénku. Vyhodnotily jsme nejlepší báseň a ocenily ji kmeníky. Rozdaly jsme mail box, což je papírová krabice s otvorem a namalovanou poštovní schránkou navrchu, určená na dopisy mezi táborníky, ale i vedoucími. Každý kmen si doplní další kousek kmenové vlajky, součet celkových bodů a vyhlášení vítěze dne a po hygieně následuje večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Každý kmen si vylosoval samohlásku, kterou bude celý den používat. Všechny jsme se zasmály, když jsme zkoušely s jednotlivými písmenky mluvit. Některé holky se v tom vyžívaly natolik, že se chodily ptát na zbytečnosti, jen abych jim také odpověděla ve vtipné řeči. Na taneční blok jsem však musela vyhlásit pozastavení hry, protože vysvětlovat jednotlivé taneční kroky pouze s jednou samohláskou by bylo vyčerpávající a skoro i nemožné.

Se svou samohláskou dívky vymyslely za každé družstvo básničku k desátému výročí našeho tábora, ty potom ve volném čase přepsaly do táborové kroniky, která je volně k vyzvednutí každý den a každý rok na stolku pod nástěnkou. Nejlepší báseň jsme večer ocenily. Na večerním programu si všímám, že některé dívky z mladší skupiny jsou už unavené, proto vyhlášíme zbytek večerního programu za nepovinný, a kdo chtěl, mohl jít spát. Odešly tři dívky, ale myslím si, že unavených bylo víc, jen se bály, aby o něco nepřišly.

11. 5. Pátý den

Téma dne: ...jako Barbie		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti rozvíjí představivost a kreativitu.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost VP: Pedagogicky akceptované PO: látky, kelímky, papíry, nůžky, barvy, patelky
	Děti si zopakují naučené taneční kroky a naučí se nové z druhé (společné) taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb,
Odpoledne	Děti rozvíjí motivaci k aktivitám.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: letadlo, bonbony, krepové papírky
	Děti rozvíjí tvůrčí schopnosti a kreativitu.	OF: hromadná VM: praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: korálky, látky, kamínky, lepidlo, drátek, provázek
Večer	Děti zhodnotí aktivity z denního programu. Děti rozvíjí sebepojetí.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, tužky, pastelky, fixy, vlajky

Tabulka 6: Pátý den

Budíček, rozsvička, hygiena, snídaně, v 9:00 hodin nástup na znamení klaksonu a seznámení s tématem.

Dopolední program

Každá z holek má za úkol si vymyslet své Barbie jméno a napsat si ho na růžový papírový náramek, který od nás dostane. Dalším úkolem je vybrat jednu Barbie a jednoho Kena z každého kmene a připravit pro něho slavnostní tabuli. Každá skupinka dostane ubrus a různé druhy materiálů. Papíry, kelímky, fixy a další komponenty. Zapojit mohou i opravdové jídlo a předvést nám malou scénku z této večere. Vše mohou doplnit vtipnými kostýmy. Nejlepší tabule, kostýmy a originalita budou vyhodnoceny v průběhu večerního programu. Zbytek dopoledního bloku je věnován společnému tancování.

Odpolední program

Po obědě a poledním klidu sdělíme všem tábornicím v rámci motivace, že Ken je dnes poctí svou návštěvou, protože hledá svou Barbie. Vydáváme se tedy na nedalekou louku, kam máme domluvené, že přiletí menší letadlo, z něhož bude jedna z maminek házet bonbony navázané na barevných praporecích z krepového papíru. Než letadlo přiletí, snažíme se holky zabavit, aby se nenudily. Vymyslely jsme, že bychom se mohly postavit všechny do velkého tvaru srdce. Holky stály na poli ve tvaru srdce a volaly do nebe: „Kene, Kene, jsme tady!“. Když letadlo proletělo a začaly padat bonbony, všechny holky běžaly po poli a chytaly co možná nejvíce bonbonů. Na některých praporecích je ukryt vzkaz od Kena, proto je důležité pochytat opravdu všechny barevné praporky, aby se zpráva dala rozluštit. Další program po obědě a poledním klidu vede hlavní vedoucí Jitka, která má pro děvčata vymyšlené vyrábění šperků pro Barbie na večerní karneval. Odpolední tancování probíhá znovu po dvou skupinách.

Večerní program

Po večeri následuje večerní program s karnevalem a diskotékou. Všechny jsme si vzaly kostým Barbie, nejlepší maska vyhrává a je vyhodnocena v průběhu programu. Závěr večera děti zakončily malbou do jejich kmenové vlajky, součet celkových bodů a vyhlášení vítěze dne, rozdání dopisů z mail boxu a po večerní hygieně následuje večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Výroba slavnostní tabule byla velmi kreativní a originální aktivita. Dívky vymyslely krátké scénky popisující příležitost konání večere a jejich herecké výkony byly ohromující. Původně jsme chtěly hodnotit pouze vyrobenou tabuli, ale po představení jsme se rozhodly udělit cenu také za herecký výkon. Působivé bylo, že ve všech skupinách se zapojily všechny věkové kategorie dětí, protože malé vyráběly a vystřihovaly a starší aranžovaly a vymýšleli scénář scénky.

Na louce, kde jsme očekávaly přilet Kena, jsme se pokusily naaranžovat všechny účastnice do tvaru srdce, abychom tak vyslaly vzkaz Kenovi do letadla. Když jsme dívky vyzvaly, aby na Kena zavolaly, nejstarší účastnice opět zapojily své herecké umění a křičely tak, že jsme neměly šanci slyšet ostatní děti. Když z letadla začaly létat bonbony, všechny děti se s křikem rozběhly po celé louce tam a zase zpět. Byl to pohled k nezaplacení. Viděla jsem veškeré úsilí být u bonbonů co nejdříve.

Večerní program byl Barbie karnevalem a také my vedoucí jsme se zapojily. Každá účastnice měla originální kostým, který chtěla předvést, proto jsme uspořádaly promenádu na známou písničku o Barbie. Při chystání se na karneval si holky pomáhaly s účesy, malovaly se a půjčovaly si věci, zde pozorujeme prohlubování vzájemných vztahů. Ukázkou fotografie z večera naleznete v příloze 5.

11. 6. Šestý den

Téma dne: ...si celý den hrát		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti se seznámí s míčovými a raketovými hrami.	OF: hromadná VM: praktická činnost VP: Pedagogicky akceptované PO: míče, rakety, košíčky
	Děti si zopakují naučené taneční kroky a naučí se nové taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb,
Odpoledne	Děti rozvíjí spolupráci a komunikaci ve skupině.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: obruče, koberečky, provaz, pytle, kartičky s body
	Děti rozvíjí kreativitu a pohybové schopnosti	OF: hromadná VM: praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb
Večer	Děti zhodnotí aktivity z denního programu. Děti rozvíjí sebepojetí.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, tužky, pastelky, fixy, vlajky

Tabulka 7: Šestý den

Dopolední program

Začíná budíčkem, rozcvičkou, hygienou, snídaní, a nástupem, součástí kterého je každodenní seznámení s tématem, jehož název zní, kdo přežije si celý den hrát. Jak název napovídá, celý den bude složený z her, ale taneční bloky zůstávají v programu. Připravené

máme míčové hry, turnaje a štafety. Dopolední blok je určen pro trénink taneční sestavy po dvou rozdělených skupinkách, aby si holky procvičily naučené choreografie.

Odpolední program

Po obědě a poledním klidu následuje hra pojmenovaná jako Štafeta. Při této hře se seřadí všechny kmeny vedle sebe. Na startovní čáru, na louce před nimi je připravená dráha, kterou musí každý účastník proběhnout v co nejkratším čase, doběhnou na její konec, kde jsou lístečky s body a běžet zpět. Trasa je ovšem zkomplikována několika překážkami. Jednou z nich je, že každá tábornice musí překonat obruče, koberečky a podlézt pod provazem. Skákat v pytli, absolvovat chůzi na mini chůdách, najít kartičku a utíkat zpět, poté může vybíhat další člen. Nejrychlejší družstvo získává 50 kmeníků navíc, další body získává družstvo podle počtu a hodnoty nasbíraných kartiček. Odpolední taneční blok je volnější, z důvodu aktivní hry v první části programu. Na jejím závěru dostanou děvčata pokyn, že až do večera mají se svým kmenem čas na nacvičení jejich kmenového tance na libovolnou hudbu, tuto sestavu budou také ukazovat poslední den před rodiči na závěrečném vystoupení.

Večerní program

Po večeri se vydáváme v dalších komických kostýmech na náš nástup zahajující večerní program. Vyhodnotíme nejlepší taneční choreografii a vyhlásíme kmen s největším počtem kmeníků za den. Body všech kmenů děti zaznamenávají do papírového závěrečného flipchartu. Každé družstvo, jako každý večer, namaluje vystihující obrázek do vlajky, vedoucí rozdají dopisy z mail boxu a po večerní hygieně následuje večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Dopolední program probíhají krátké turnaje ve volejbale, vybíjené, ping-pongu a badmintonu. Některé dívky jsou soutěživé a často se hádají o významu pravidel hry, proto všem turnajům asistuje vedoucí. Taneční bloky slouží především k opakování naučených tanečních kroků, kde není čas na žádné hádky či nesrovnalosti. Některé dívky z mé mladší skupiny vypadají unaveně, proto dělám pravidelné přestávky a hodinu zkracuji a jdeme se tiše dívat na trénink starší skupiny.

Při odpolední štafetě pozorujeme u všech skupin správnou komunikaci a spolupráci. Jedna skupina vymyslela strategii, že sbírat budou pouze kartičky, které leží nejbližší. Druhá skupina zase vymyslela, že sbírat budou pouze barevné kartičky a ty kartonové ne. Až v průběhu večera se skupiny dozvědí, kolik bodů která kartička má.

11. 7. Sedmý den

Téma dne: ...aqua den		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti si zopakují naučené taneční kroky a naučí se nové taneční choreografie.	OF: hromadná VM: názorně demonstrační a praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb,
Odpoledne	Děti rozvíjí spolupráci ve skupině.	OF: skupinová VM: hra VP: pedagogicky akceptované PO: kelímky, voda,
	Děti rozvíjí kreativitu a pohybové schopnosti	OF: hromadná VM: praktických činností žáků VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb
Večer	Děti zhodnotí aktivity z denního programu. Děti rozvíjí sebepojetí.	OF: skupinová práce VM: praktická činnost žáků VP: pedagogicky akceptované PO: flipchart, tužky, pastelky, fixy, vlajky

Tabulka 8: Sedmý den

Dopolední program

Budíček, rozcvička, hygiena, snídaně, nástup na znamení klaksonem v 9:00 hodin a seznámení s tématem dne je každodenní samozřejmostí. Dopoledne se celý den věnujeme tanečním sestavám. Probíhají poslední tréninky před nedělním vystoupením před rodiči. Naše choreografie je u konce.

Odpolední program

Aby však děti celý den netancovaly, a protože nám přeje počasí, po obědě a poledním klidu uspořádáme vodní bitvu. Nejprve holky soutěží ve svých kmenech. Například musí s kelímkem plným vody nad hlavou přelévat jeho obsah druhému z kmene, co stál za ním. Nebo přenášení kelímku s vodou na natažené dlani. Nebo běh se stříkačkou

a trefování se do nádoby, kterou držel zástupce z jejich kmene. Další disciplínou je přenášení vody houbou a nakonec celé vodní řádění propuká ve velkou vodní bitvu s pet lahvemi v jejichž víčkách jsou dírky. Později odpoledne se ještě na chvíli vracíme k tancování.

Večerní program

Poslední večerní program sečteme všechny získané kmeníky z celého týdne a vyhlásíme absolutní vítězný kmen, který dostane cenu. V tento večer také všechny kmeny domalují své vlajky a vystavíme je tak, aby si je příští den rodiče mohli prohlédnout. Rozdáme poslední dopisy z mail boxu a po večerní hygieně následuje večerka.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Taneční choreografie se u konce a skupiny především opakují a procvičují pasáže, které mají nějaké chyby. Tanečnice vypadají unaveně, ale nechtějí přestat trénovat, motivací jim je vystoupení následující den před rodinami a přáteli. Jedna dívka z mé skupiny mi přišla říct, že je nervózní, protože neumí některé kroky přesně tak, jak mají vypadat. Promluvila jsem si s ní a domluvily jsme se, že se na tyto pasáže spolu podíváme a já jí s nimi pomohu, aby měla z tancování lepší pocit a vystoupení si užila.

Odpolední program trávíme venku, je krásné počasí a v rámci tématu našeho dne pořádně vodní aktivity. Necháváme na dobrovolnosti, jestli si chtějí vzít všichni plavky, nebo zůstat v tričkách, které mohou namočit. U vodních aktivit probíhá hodně křiku, ale protože jsme venku, nikomu to nevádí. Celé vodní bláznění končí velkou vodní bitvou, které se účastníme i my vedoucí a odreagování probíhá nejen u dětí, ale i u nás. Všechny jsou živější a plné energie. Večerní program je takovou oslavou vítězného družstva, sčítají se body z celého týdne a kmen, který jich má nejvíce získává odměnu.

11. 8. Osmý den

Téma dne/tábora: Kdo přežije... (odjezd)		
	cíle	prostředky
Dopoledne	Děti opakuji taneční sestavy, které se naučily v průběhu pobytu.	OF: hromadná VM: opakování a procvičování VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb
Odpoledne	Děti předvádí všechny naučené taneční choreografie rodičům.	OF: hromadná VM: praktická cvičení VP: pedagogicky akceptované PO: reproduktor, usb

Tabulka 9: Osmý den

Dopolední program

Také poslední den probíhá budiček, rozcvička, hygiena, snídaně, nástup v 9:00 hodin a informace k odjezdu. Dopoledne probíhá balení a vyklízení pokojů řízené všemi vedoucími a personálem horské chaty. Před obědem probíhá generálka všech vystoupení, která jsou v plánu všem rodičům a divákům předvést na venkovním hřišti.

Odpolední program

Po obědě děti svoláváme na poslední nástup, kde předáváme diplomy a ocenění. Jako každý rok probíhá dojemné rozloučení. Poté se přesouváme na hřiště, kde již čekají rodiče na vystoupení svých dětí. Po závěrečném vystoupení si rodiče své děti odváží domů. V průběhu celého vystoupení a odjezdu všech účastnic, jsou k nahlédnutí všechny vyrobené rekvizity, kronika či závěrečný flipchart s body z celého týdne všech družstev.

Poznámky k průběhu dne na základě pozorování

Poslední nástup bývá plný pláče a není tomu jinak ani letos. Rozdáváme všem dětem ceny a diplomy za absolvování tanečního tábora. Loučíme se a slibujeme si účast na příštím táboře. Hodně dětí pláče, především nejstarší holky, pro které je tento ročník posledním. Vystoupení je hlavním hřebem tábora, na který se všechny děti těší. V průběhu dne potkávám skupinky dětí, které trénují taneční choreografie, podepisují si trička nebo památníky.

12 Vyhodnocení

Výsledky pozorování jsem zaznamenávala do pedagogického deníku v průběhu celého týdne, ze kterého vycházím v textu. První den probíhal v duchu seznamování, ubytování, poznávání ostatních tábornic, chalupy i okolí. Zábavnými aktivitami jsme prolomily ledy mezi děvčaty, které se všechny s nadšením našich her zúčastnily. Již při těchto aktivitách šlo lehce rozpoznat, že se sešla skupina nadšených a vtipných holek se zápallem pro kdejakou hru. Při první seznamovací hře „Toaleták“ jsem zaznamenala situaci, kdy si jedna z účastnic natrhala tolik útržků, že byla bezradná s vymyšlením informací o sobě. Ostatní děti jí začaly pokládat otázky, na které odpovídala, čímž prokázaly pomoc a spolupráci. Daný cíl byl splněn a děti se seznámily a odbouraly prvotní ostych, protože se o sobě dozvěděly hodně nových informací. Nejoblíbenější aktivitou byla označena výroba pravidel a to 22 dívkami, nejhůře hodnocenou byla zvolena hra, s názvem Mám rád všechny, ale nejvíc ty kdo..., kterou označilo 21 dětí. Jedná se o klasickou seznamovací hru, která trénuje pozornost a poskytne další nové informace o účastnících. Aktivita probíhala bez problémů, ve chvíli, kdy jsem zaznamenala oslabení dynamiky hry, jsem ji ukončila, aby se děti nenudily a hra neztratila na zábavnosti. V rámci výroby pravidel, děti zábavnou formou vytvořily koláž pravidel, kterou jsme se všechny dohodly respektovat. Cíl byl splněn. Děti u vymyšlení hlasitě komunikovaly, proto jsem občas musela zasáhnout a skupinu ztišit. Hodnocení jednotlivých aktivit proběhlo v průběhu večerního programu. Posadily jsme se všechny do kruhu a připomněly si proběhlé aktivity. Každá dívka měla za úkol jmenovat aktivitu, která se jí líbila nejvíce a která nejméně. Smutek jsem zaznamenala u dívek, které na táboře byly poprvé, a odjezd rodičů byl pro ně emotivnější, než pro starší dívky. Strategicky se snažíme tato děvčata zapojovat více to aktivit, nebo jejich příprav, aby se v myšlenkách nevracely ke stýskání po domovu.

Budíček, který jsem připravila pro ranní rozcvičky na každý den, byl úspěšný. Podle očekávání se děvčata, která už byla vzhůru, přidávala k mému tanci a pokoj po pokoji mi pomáhala šetrně budit ostatní dívky. Výroby totemů jsem se neúčastnila, ale při večerním programu probíhalo hodnocení nejhezčích totemů a podle toho co jsem viděla, si všechny daly záležet. Vybrat nejhezčí bylo opravdu náročné, protože každý z nich byl něčím originální. Při této aktivitě si děvčata odpočinula před jedním z tanečních bloků, díky strávenému času u jednoho stolu došlo k prohlubování vztahů a rozvoji komunikace. První taneční blok byl především teoretický. Většina již zmiňované termíny znala, proto několik starších holek občas vyrušovalo, proto jsem vkládala hodně otázek a některé pojmy nechala vysvětlit podle jejich názoru, abych tak udržela jejich pozornost. Všechny

první lekce bývají podobné, v každé taneční skupině, kterou jsem kdy vedla je pár jedinců, kteří mají dar, slyší rytmus a jejich pohyby jsou téměř profesionální úrovně. Oproti tomu stejně tak v každé taneční skupině jsou dva tři jedinci, kteří ten cit pro rytmus, či ladnost pohybů nemají. To pro nás na našem táboře není prioritou. Hlavním motivací pro nás je vidět děti, které baví tančit, ať už to vypadá profesionálně či ne.

Překážková dráha v odpoledním programu slouží k odreagování od tancování, aby se děti nenukly, nebo extrémně nevyčerply. Při celé hře se všechny smály a my byly rády, že se nikdo nezranil. Při aktivitě hledání podle mapy, jsme narazily na problémy. Pravděpodobně jsme určily příliš velké pole, kde lze schovat obálku s instrukcemi, protože když měly holky namalovat trasu, která jejich družstvo k této obálce dovede, nebyly schopné si ji vybavit. Ani když jsme upravily pravidla a každé družstvo mohlo vycestovat za obálkou i s jejím schovávačem, měla některá družstva stále problém ji nalézt, protože už si to dívky nepamatovaly. Příště bych určila schovávačem konkrétní osoby, tedy nejstarší z oddílu a zmenšila hrací plochu, abychom těmto problémům předešly. Tato aktivita byla v závěrečné reflexi označena jako nejslabší.

Třetí den bývá považován mezi námi vedoucími za tzv. krizový. Každý rok se právě třetí den pobytu vyskytují první chřipky, smutnění po rodičích nebo jiné problémy. Tento ročník, nenastala žádná závažná situace a až na několik drobných zádrhelů vše probíhalo v pořádku. Dobrou zprávou je, že nikdo neztrácí chuť tancovat, taneční choreografie nás všechny baví a utužování vztahů celé skupiny se vyvíjí správným směrem. Za nejlepší aktivitu dne zvolily děti oblékání co nejvíc oblečení na jednoho člověka. Hlavním pozorovaným jevem byla strategie a komunikace členů ve skupině. Všechny skupiny zvolily nejmenšího člena kmene, kterého oblékaly do velkého množství svého oblečení. Aktivita proběhla v pořádku, jediné co bych upravila, by byl čas na oblékání. Zdálo se mi, že jsme ho daly příliš dlouhý, protože dívky, které byly oblečené, už se hodně potily pod vrstvou všech kousků. Nejhorší aktivitou byl označen večerní program, který pro nás jednotlivé kmény připravovaly. Hodně se při jeho přípravě hádaly, protože se v celé skupině objevilo hned několik vůdců. Tuto aktivitu bych znovu a lépe promyslela, aby měla určitý řád, kterého by se dívky držely a předešla bych tak několika nedorozuměním.

Čtvrtý den jsme hodnotily pouze dvě aktivity, protože zbylý čas byl věnován tanečním lekcím a to na přání účastnic. Ráda bych upozornila, že probíhající aktivity během každého dne, slouží především k odreagování našich dětí a také k nasbírání bodů pro družstva, jako doprovodný program tanečních lekcí. Střelbu lukem označilo jako nejlepší aktivitu dne 27

dětí, zbylým osmnácti členům se více líbila aktivita vymýšlení básničky s jejich vylosovaným písmenkem.

Pátý den označilo 25 dětí za nejlepší aktivitu přilet Kena letadlem, který házel bonbony s barevnými praporky. Bylo vidět, že tato aktivita bavila nejen děti, ale i nás vedoucí, protože bylo velmi náročné odhadnout, kam vyhozené bonbony poletí a protože Ken bonbony vyhazoval několikrát, děti u vedoucí utíkaly po celé louce sem a tam. Nejhůře hodnocenou aktivitou se stala výroba šperku na večerní karneval, kterou tak označilo 26 dětí. V rámci pozorování jsem zaznamenala u skupiny těchto dětí větší zájem o sportovní soutěže a aktivity, než o tvořivé aktivity. Proto jsme se je snažily motivovat bohatým oceněním kmeníků za nejlepší dílo u všech těchto aktivit, čímž jsme docílily originálních a mnohdy propracovaných výtvorů.

Šestý den je posledním hodnoceným dnem, protože následující den patří zejména opakování tanečních sestav a doprovodné aktivity byly pouze v podobě odpolední vodní bitvy. Nejlepší aktivitou tohoto dne se stala štafeta, kterou označilo 30 dětí za nejlepší aktivitu dne. Zbylým patnácti dětem se nejvíc líbila sportovní utkání. V době přípravy programu jsem se snažila využít sportovní aktivity i rukodělné a výtvarné činnosti, abych oslovila zájmy všech účastnic. V průběhu tábora se ovšem ukázalo, že převládá skupina sportovně založených děvčat a rukodělné činnosti je moc nebaví.

V dotazníku, který jsem celé taneční skupině mladšího školního věku zadala na začátku a konci pobytu, jsem hodnotila rozdíl v tanečních schopnostech, dovednostech či vědomostech na základě sebehodnocení tanečnic. Pro toto hodnocení jsem rozdělila skupinu mladšího školního věku na dvě kategorie. Vznikla skupina 7-8let a 9-10let. Vzhledem k nízkému věku respondentů jsem zvolila jednoduchý dotazník s uzavřenými dichotomickými otázkami, jejichž podrobné vysvětlení popisují v sedmé kapitole tohoto dokumentu. Dotazník obsahoval tyto otázky:

Jsem na tanečním táboře poprvé

Mám tu kamarády

Znám rozdíl mezi moderním a společenským tancem

Dokážu tleskat do rytmu

Jsem schopná si zapamatovat taneční kroky

Dokážu současně pohybovat rukama i nohama

Chápu význam tvarů v tanečním prostoru

Ráda bych se věnovala tanci ve svém volném čase.

První otázka byla hlavně pro zjištění, kolik mám ve skupině nováčků, abych věděla, jak se skupinou pracovat. Zde se výsledky samozřejmě nemění. Ve věkové kategorii 7-8let bylo 7 nováčků a 4 dívky, které již s námi jely v minulých letech. V druhé skupině 9-10 byli pouze 4 nováčci a 8 pravidelných účastnic. Tento poměr je zřejmý, protože mladší skupina se skládá z nejmladších dětí, které pravděpodobně absolvují svůj první tábor obecně. Po porovnání obou dotazníků jsem došla k závěru, že všechny účastnice přijely na tábor s nějakou kamarádkou a také všechny si podle závěrečného dotazníku našly během pobytu kamarádky nové. Rozdíl mezi moderním a společenským tancem znalo na začátku pobytu 7 dětí ve věku 7-8 let. Ostatní děti (4) tento rozdíl neznaly. Na konci týdne si o 5 dívek víc myslelo, že tyto dva pojmy jsou schopné odlišit a definovat. Dle výsledků v dotazníku si myslelo 6 dětí z 11, že dokáží tleskat do rytmu. Koncem tábora si myslely všechny dívky ze skupinky 7-8let, že zvládnou tleskat do rytmu, což jsem pozorováním ověřila a shledala výsledky jako pravdivé. Na otázku, zdali si zvládnou zapamatovat všechny taneční kroky, odpověděly všechny dívky velmi sebevědomě, že to zvládnou. V průběhu tanečních lekcí ovšem očividně některé zjistily, že to není tak jednoduché, jak myslely. Dvě dívky z kategorie 7-8let v závěrečném dotazníku uvedlo, že to nedovedou. Dle mého názoru jde o silnou sebekritiku či nízké sebevědomí, protože zásadních nedostatků jsem si nevšimla na žádném z tréninků. Mírné zlepšení vidíme v hodnocení vzájemné pohyblivosti horních i dolních končetin najednou. Kde pouze jedna dívka uvedla zlepšení. V závěrečném dotazníku tedy 9 dívek uvedlo ANO a 2 NE. Velké zlepšení vidíme v otázce chápání tvarů v tanečním prostoru, kdy v prvním dotazníku souhlasily pouze 4 tanečnice, zatímco na konci o 6 víc, tedy 10 dívek v kategorii 7-8let. Poslední otázka dopadla v obou dotaznících stejně. Všech 11 dětí by se rádo věnovalo tanci ve svém volném čase.

Druhá kategorie dětí ve věku 9-10let se skládala z dvanácti dívek. První otázka ukazuje stejné hodnocení v obou dotaznících. Zde na rozdíl od mladší kategorie navštívilo náš tábor již 8 dívek a pouze 4 byly poprvé. Všech 12 děvčat přijelo na tábor s nějakou kamarádkou a na konci všech dvanáct určilo, že novou kamarádku také získaly během pobytu. Před tanečními hodinami znalo rozdíl mezi moderním a společenským tancem 10 dívek a 2 dívky by tento rozdíl neurčily. Na závěru týdne všech 12 dívek odpovědělo, že tento rozdíl znají. Dvě dívky ze starší kategorie 9-10let uvedly, že nedokáží tleskat do rytmu. Na konci pobytu do rytmu podle dotazníků umělo tleskat všech 12 dívek. Také

v této skupině si na začátku týdne věřilo všech 12 dívek, že jsou schopné zapamatovat si taneční kroky, ale nebylo to tak výrazné jako v první skupině, zde svou odpověď přehodnotila pouze jedna tanečnice. V další otázce 10 účastnic uvedlo, že dokáží pohybovat horními i dolními končetinami současně. Zbylé dvě se očividně tento pohyb během týdne naučily, v závěrečném dotazníku je 12 odpovědí pro ANO. V předposlední otázce významu tvarů v tanečním prostoru uvedlo 8 dívek, že tento význam neznají a 4 děti, že ho znají. Výrazné zlepšení vidíme na konci pobytu, kdy odpověď ANO zaškrtno všech 12 tanečnic. Starší věková skupina na začátku týdne uvedla, že všechny dívky by se tanci rády věnovaly ve volném čase. V závěrečném dotazníku se však jedna odpověď liší, předpokládám tedy, že si jedna z dívek během týdne rozmyslela, že tanec nebude takovým koníčkem, jaký očekávala a bude hledat jiný, což plně respektuji. Vzory dotazníků a originální výsledky zahajovacího i závěrečného dotazníku naleznete v přílohách.

Na závěr bych ráda zhodnotila cíle, které jsem stanovila při plánování tohoto programu. Zvolila jsem tyto:

- C1 Děti rozumí pojmu rytmus, umí ho vytleskat či znázornit pohybem těla
- C2 Děti navážou nová přátelství a utuží ta stávající
- C3 Děti zlepšují koordinaci pohybu při tanci
- C4 Děti cvičí paměť zapamatováním si a opětovným vybavením taneční choreografie
- C5 Děti rozvíjí vztah k pohybu a tanci

Cíl C1 byl zcela splněn. Dle výsledků mého pozorování a závěrečného dotazníku mohu souhlasit, že všechny účastnice rozumí pojmu rytmus a umí ho vytleskat nebo znázornit pohybem těla. Počáteční hodinu s praktickými cviky provedu jistě i na dalším ročníku tohoto tábora. K naučení pohybu v rytmu slouží také hlasité počítání dob, kterým jejich tanec v průběhu lekci doprovází. V závěru týdne na vystoupení před rodiči si už každý tanečník počítá v duchu sám.

Cíl C2 byl zcela splněn. Abychom celou skupinu lépe seznámily, vznikají na začátku pobytu věkově smíšené kmeny, čímž podporujeme vznik nových přátelství. Zaznamenala jsem ostych v několika prvních tanečních blocích. Dívky se bály, aby u tancování nevypadaly směšně a ostatní si z nich neutahovaly. Nikdy jsem takovou situaci v průběhu let pořádání tábora nezažila. Všechny dívky tu tancují pro radost. Tvrdě dřou, aby byly co možná nejlepší a poslední den mohly svůj výkon předvést před rodiči a přáteli. Přesto, že není možné, aby všech 45 dětí bylo nejlepšími kamarádkami, všechny se znají, pomáhají si

a ve skupinách drží za jeden provaz. Skupinový tanec vyžaduje společnou souhru a vzájemnou podporu, kterou si všechny dodávaly.

Třetí cíl byl částečně splněn. Z vlastních zkušeností vím, že týden je příliš málo na naučení perfektní taneční choreografie. Některé kroky nevypadaly tak, jak jsem měla v úmyslu, protože nebylo tolik času, abychom mu věnovaly delší čas na trénink. V tanečních kroužcích, které vedu, máme celý školní rok na natrénování takové taneční choreografie, kroky jsou proto přesné, pevné, stabilní a děti si jsou jisté. Také z dotazníku vyplývá, že zlepšení v koordinaci dolních a horních končetin došlo pouze u několika dívek. Pravděpodobně by bylo lepší vymyslet jednodušší taneční choreografii a zapojit několik stejných tanečních kroků po sobě.

Čtvrtý cíl byl zcela splněn. Děti si zapamatovaly v průběhu týdne hned několik tanečních choreografií. Na závěrečném vystoupení v den odjezdu všechna tato vystoupení děti předvedly svým rodičům a přátelům. Pro ukládání tanečních kroků do paměti je nejlepší pravidelné opakování, a protože jsme dodržovaly taneční hodiny podle programu, podařila se pěkná taneční vystoupení.

Poslední cíl byl zcela splněn. Taneční choreografie děti bavila, protože jsem zvolila moderní hudební doprovod. Hlavní motivací našich tanečnic bylo výše zmiňované vystoupení pro rodiny a přátele, kteří se do Plasnic přijeli podívat v den odjezdu na všechna taneční vystoupení, která jsme během pobytu s dívkami trénovaly.

13 Diskuze

V průběhu celého tábora jsme taneční bloky prokládaly různými aktivitami, které sloužily především jako doprovodný program k lekcím tance. Vydařených aktivit byla většina, těch nevydařených bylo po málu. Mezi nejvíce vydařené aktivity řadím vodní bitvu. Na dětech bylo vidět, že z tancování jsou už unavené a vodní dovádění nás všechny odreagovalo od blížícího se vystoupení před rodiči. Toto představení je samozřejmě zlatým hřebem celého programu. Podle počtu návštěvníků lze odhadnout, že je důležité i pro rodiče.

Další povedenou aktivitou bylo skládání básně k výročí desátého roku konání tábora za použití pouze jedné samohlásky. Některé byly tak propracované, že jsme je vystavily hlavní budově naší organizace. Naopak aktivitou, která se nepovedla podle našich představ, bylo hledání podle mapy, které selhalo na několika základních bodech. Prvním bylo, že vybraného člověka, který se vydával schovat obálku s instrukcemi, jsme měly vybrat my podle věku účastnic ve skupině, a druhou chybou byl prostor, na kterém se hra odehrávala. Příště bych zmenšila hrací pole minimálně o polovinu.

Jak už jsem ve své práci zmínila, táborový taneční program jsem chtěla obohatit o nové, nevyzkoušené prvky. Jedním z nich byly taneční budíčky. Každé ráno se táborem rozezněla mnou vyrobená hymna, na kterou probíhala ranní rozcvička. Na příštím táboře mám v plánu s touto aktivitou pokračovat, ale vytvořím novou písničku. Ta původní měla takový úspěch, že mě některé z děvčat poprosily, abych jim ji přeposlala a jedna z nich ji má do dnes jako budík na mobilním telefonu. Dle mého názoru je budíček tradičním startem každého pravého táborového rána, proto mi bylo líto, že v původním programu nebyl.

Dále jsem do programu zavedla hned několik tanečních choreografií. Tradičně se na tomto táboře trénovala pouze jedna pro každou skupinu. V průběhu let jsem postřehla, že dívky z mladší skupiny nejraději koukají na starší skupinu a těší se, až vyrostou, aby do ní mohly také patřit. Proto jsem se s ostatními tanečnicemi lektorkami domluvila a vytvořily jsme společnou taneční choreografii pro obě skupiny dohromady. Musím se přiznat, že jsem ani nečekala, jak povedená choreografie vznikne. Když se na taneční parket postavilo všech 45 dětí a předvedly své vystoupení, byl to neuvěřitelný efekt.

K těmto choreografiím děvčata předvedla ještě dvě další vystoupení, která byla v jejich vlastní režii v rámci odpoledních aktivit. Na obecnostvo velmi kladně zapůsobilo, kolik jsme toho s jejich dětmi za týden stihly, a na letošní tábor je už teď přihlášeno o deset dětí víc, tedy 55 děvčat, které chtějí tancovat. Proto jsme k celé horské chatě pronajaly také chatky, které jsou součástí areálu, a přijaly novou vedoucí do skupiny lektorů tance.

V roli vedoucí jsem byla již po několikáté, tento rok však byl jiný tím, že jsem program vytvářela sama. S jeho pomocí mi samozřejmě pomáhaly ostatní vedoucí, které mají více zkušeností než já. Přesto musím přiznat, že jsem byla často v situaci, kdy jsem si nebyla jistá, jestli daná aktivita bude fungovat. Realita je mnohem náročnější než představy, které jsem si v průběhu plánování vytvořila. Taneční hodiny jsem vedla bez zaváhání, protože přes školní rok učím celkem čtyři taneční skupiny. Mění se pouze taneční choreografie a hudební doprovod. Snažila jsem se být chápavá, trpělivá a optimistická, aby v kolektivu panovala dobrá nálada. U vyhodnocování jednotlivých aktivit jsem se snažila být spravedlivá a často jsem ocenila také práci jednotlivce, když jsem viděla zapálení pro práci.

U dětí jsem byla oblíbená, stejně jako všechny vedoucí. Většina dívek v nás vidí svůj vzor, a proto nám naslouchají a plní úkoly téměř bez problémů. Pravděpodobně proto, že vedu skupinu mladších dívek, některé z nich mě vyhledávaly častěji než by bylo nutné, především v situacích, když jim bylo smutno nebo chtěly nahlásit něčí prohřešek. Večer jsem chodila za těmi nejmenšími, abych jim popřála dobrou noc a zjišťovala tak, jestli se například nebojí tmy, abych jim nechala otevřené dveře do chodby, kde se svítilo i přes noc. Snažila jsem se, aby pro ně první delší odloučení od rodiny nebylo dramatické a nezkazily si pohled na tábor do příštích let.

U některých dívek bylo vidět přirozené nadání pro tanec. Bylo mi líto, že se většina rodičů se svými dětmi po vystoupení rozutekla, a já si s nimi nemohla promluvit a doporučit jim například odbornější střediska vychovávající profesionální tanečnický. Ráda bych v příštích letech oslovila některé z těchto pokročilejších tanečních souborů, aby nám přijely ukázat svá vystoupení a motivovaly ty dívky, které by se tanci rády věnovaly i v budoucnu. Ostatním samozřejmě nabízíme naše amatérské taneční skupiny, které ovšem bývají úspěšné na svých soutěžích a my jsme na ně velice pyšné.

Vnitřní podmínky výchovy jsem zohledňovala především v tanečních blocích, kdy jsem hodinu dělila na několik přestávek a pohybových aktivit, abych udržela pozornost co možná nejvíce dětí v celé taneční lekci tak, aby je bavila. Vzhledem k jejich věku je jejich

pozornost kratší než u starší skupiny holek, které vedla jiná vedoucí. Tato opatření byla v hodinách také kvůli tanečnicím, které nejsou zvyklé na taneční tréninky a jejich individuální potřeby mohou být odlišné od ostatních.

Aktivitu jsem vybírala především tak, aby splnila cíle, které jsem stanovila mezi tanečními bloky a také tak, aby se hodily do celotáborového tématu a tématu dne. Ačkoli se mi ze začátku téma dne nezdálo, nakonec se nám podařilo ho zpracovat velmi povedeně. Nezaznamenala jsem žádný z cílů, který by nebyl splněn alespoň částečně, proto program hodnotím jako úspěšný.

Za menší slabinu mé práce považuji sběr dat k pozorování. Nevěděla jsem, jak správně zpracovat pedagogický deník a z poznámek, které jsem si zapsala před rokem, jsem těžko vyvozovala poznatky, které jsem mohla pozorovat. Měla jsem lépe popsat proběhlé aktivity, fotit nebo přímo natáčet jednotlivé aktivity, abych si některé aspekty mohla připomenout. Určitě bych i díky nim mohla lépe propojit teoretickou část s praktickými výstupy, ale obávám se, že bych se zaměřovala na zbytečné detaily a hodnocení mnou zadaných cílů by nebylo dostačující.

Druhým způsobem sběru dat pro mé vyhodnocení byl dotazník, který jsem dětem rozdala na začátku a konci zotavovací akce. Otázky jsem musela přizpůsobit věku respondentů mladšího školního věku, proto se mohou zdát jednoduché. Odpovědi z nich mému vyhodnocení stačily bez problémů.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit, zrealizovat a zhodnotit letní táborový program pro oddíl dětí mladšího školního věku z tanečních kroužků DDM v Dobrušce. Na základě zkušeností z minulých let a za podpory a pomoci ostatních vedoucích jsem vytvořila program tanečního tábora pro 45 dívek účastnících se tohoto ročníku. Tento program jsem v průběhu osmi srpnových dní zrealizovala v Orlických horách a pomocí pozorování a dotazníku zhodnotila jeho průběh a zvolené cíle.

Pro vytvoření mé práce jsem využila odbornou knižní literaturu a internetové zdroje, které mi pomohly hlouběji proniknout do oblasti ontogenetického vývoje skupiny mladšího školního věku. Pomohly mi správně definovat pojmy skupina, moderní tanec, tábor a dům dětí a mládeže.

Hlavní náplní pobytu byl samozřejmě tanec, ale protože bychom byly všechny unavené a otrávené, kdybychom celé dny pouze tancovaly, zařadila jsem do programu také hry a aktivity zpestřující taneční dny. Děti si během pobytu rozvíjely své pohybové schopnosti a různorodé taneční choreografie zlepšovaly během tanečních tréninků motoriku a koordinaci dětí. Přestože taneční tréninky byly náročné a děti často vyčerpané, dále dobrovolně a s nadšením pracovaly na svých vystoupeních a ve volném čase se obtížnější kroky doučovaly mezi sebou. Nejmenším účastnicím jsem prokládala tréninky tanečními hrami, které také sloužily k rozvoji pohybové zdatnosti dětí.

Největší vlastní rolí pro mě byla role trenérky. Za svůj osobní přínos, který jsem dětem poskytla, považuji především vytvoření taneční choreografie včetně hudby a tvarů a také podporu při komunikaci, seznamování a rozvoji spolupráce během společných aktivit a realizaci programu. Taneční tábor v Plasnicích má optimistickou budoucnost, protože je jediným ve svém okolí, a podle záznamů z tanečních kroužků, dětí zajímajících se o tanec každým rokem přibývá.

Seznam použité literatury

- Beroušek, P. (1999). *Rádce provozovatele a vedoucího dětského tábora*. Praha: Soudy.
- Burda, J., & Šlosarová, V. (2008). *Tábory a další zotavovací akce* (Aktualiz. vyd). Praha: NIDM.
- Činčera, J. (2007). *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada.
- Dosedlová, J. (2012). *Terapie tancem: role tance v dějinách lidstva a v současné psychoterapii*. Praha: Grada.
- Dvořáková, M. (2015). *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada.
- Forsyth, D. (2019). *Group Dynamics*. WadsworthPublishing; 7th edition
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu* (2., rozš. české vyd). Brno: Paido.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2011). *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času* (Vyd. 2., aktualiz). Praha: Portál.
- Hanuš, R., & Chytilová, L. (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: GradaVágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum.
- Jansa, P. (2012). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Jeřábková, J. (1979). *Taneční příprava*. Praha: SPN.
- Jindra, J. a Michalíková R. M. (2012) *Pedagog = manažer?: Výukový materiál k Funkčnímu studiu – informace, metody*. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ISBN 978-80-87449-27-1.
- Kirchner, J. (2009). *Psychologie prožitku a dobrodružství: pro pedagogiku a psychoterapii*. Brno: ComputerPress.
- Kohoutek, M. (2005). *Koordinační schopnosti dětí: výsledky čtyřletého longitudinálního sledování vývoje vybraných somatických a motorických předpokladů dětí ve věku 8-11 let*. Praha: Univerzita Karlova.
- Kratochvíl, S. (c2005). *Skupinová psychoterapie v praxi* (3., dopl. vyd). Praha: Galén.
- Kuželová, Š. (c2000). *Pohybová příprava pro vedoucí dětských tanečních souborů: inspirace*. Praha: IPOS, útvar Artama.
- Langmeier, J., Langmeier, M., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyziologie*. Jinočany: Nakladatelství H&H v Praze.
- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie* (2. aktualiz. vyd). Praha: Grada.
- Měkota, K., & Novosad, J. (2005). *Motorické schopnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

- Němec, J. (2002). *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času: pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido.
- Pávková, J. (1999) *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (1998). *Pedagogický slovník* (2. rozš.a přeprac. vyd). Praha: Portál.
- Rellichová, L. (2015). *Taneční tvorba pro děti a s dětmi: ukázky taneční tvorby jako výsledku výchovně vzdělávacího procesu* (Druhé vydání). Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.
- Šimíčková-Čížková, J. (2010). *Přehled vývojové psychologie* (3., upr. vyd). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum.
- Vališová, A. (2011). *Pedagogika pro učitele* (2., rozš.a aktualiz. vyd). Praha: GradaPublishing.
- Vážanský, M., & Smékal, V. (1995). *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido.

Internetové zdroje

Dialektrika [online]. n.d [cit. 2019-04-12]. Dostupné z:

<http://dielektrika.kvalitne.cz/dave.html>

Gogerly, L. *Street Dance* (2011) [online]. Minneapolis: Lerner Publications Company, [cit. 2019-06-16]. ISBN 978-0-7613-7761-0. Dostupné z:

<https://books.google.cz/books?id=NP4kkonp23YC&pg=PA14&dq=street+dance&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwil-aC44e7iAhUSJ1AKHTDGA5YQ6AEIMTAB#v=onepage&q=street%20dance&f=false>

Heylottka: Obecná didaktika [online]. 2011 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z:

<http://heylottka.blog.cz/1106/daveova-taxonomie-psychomotorickych-cilu-vyuky>

Hranostaj [online]. n.d [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra1246>

Hranostaj [online]. n.d [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra870>

No Feet [online]. 2013 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <http://www.nofeet.cz/street-dance/>

Studium psychologie: Web o psychologii, přehledně a v souvislostech (2016) [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/socialni-psychologie/6-skupiny.html>

Přílohy

Příloha 1 Zahajovací dotazník-vzor	2
Příloha 2 Závěrečný dotazník-vzor	3
Příloha 3 Výsledky zahajovacího dotazníku	4
Příloha 4 Výsledky závěrečného dotazníku	5
Příloha 5 Fotografie z pobytu	6

Příloha 3 Výsledky zahajovacího dotazníku

Výsledky zahajovacího dotazníku

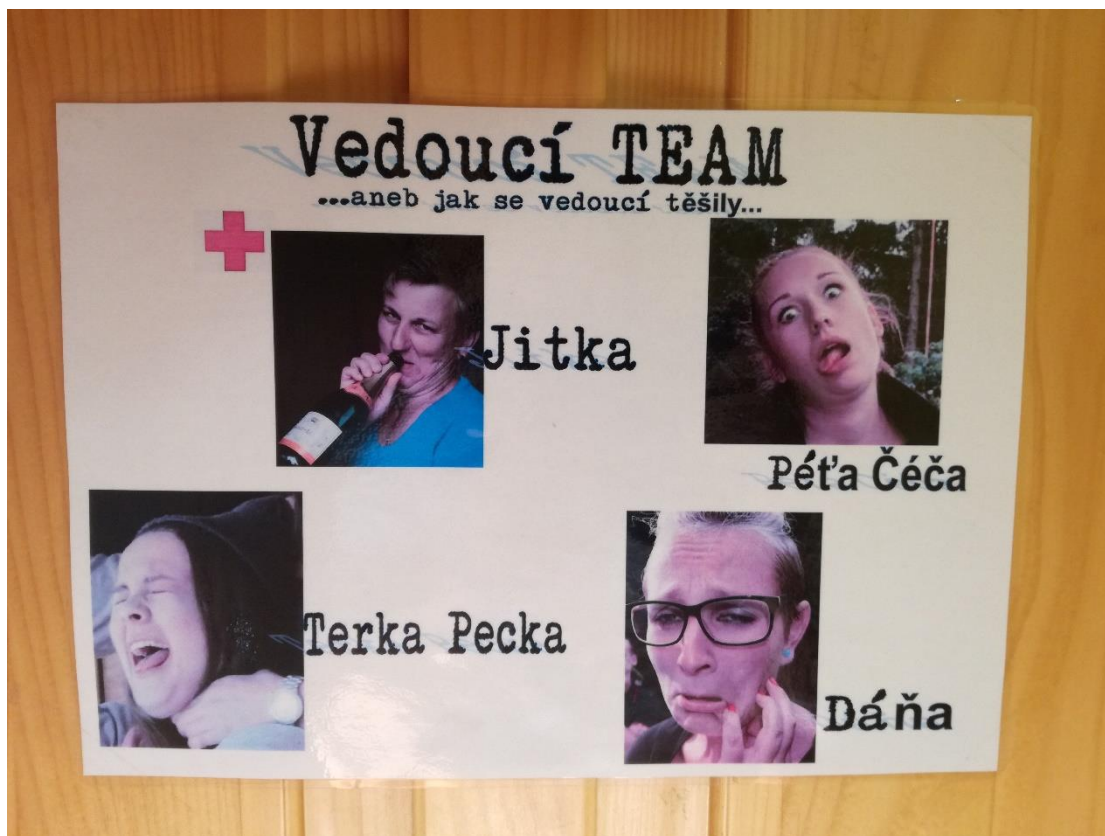
	7-8 let		9-10	
	ANO	NE	ANO	NE
Jsem na tanečním táboře poprvé	7	4	4	8
Mám tu kamarádky	11	0	12	0
Znám rozdíl mezi moderním a společenským tancem	2	9	10	2
Dokážu tleskat do rytmu	6	5	10	2
Jsem schopná si zapamatovat taneční kroky	11	0	12	0
Dokážu současně pohybovat rukama i nohama	8	3	10	2
Chápu význam tvarů v tanečním prostoru	4	7	8	4
Ráda bych se věnovala tanci ve svém volném čase	11	0	12	0

Příloha 4 Výsledky závěrečného dotazníku

Výsledky závěrečného dotazníku

	7-8 let		9-10	
	ANO	NE	ANO	NE
Jsem na tanečním táboře poprvé	7	4	4	8
Mám tu nové kamarádky	11	0	12	0
Znám rozdíl mezi moderním a společenským tancem	7	4	12	0
Dokážu tleskat do rytmu	11	0	12	0
Jsem schopná si zapamatovat taneční kroky	9	2	11	1
Dokážu současně pohybovat rukama i nohama	9	2	12	0
Chápu význam tvarů v tanečním prostoru	10	1	12	0
Ráda bych se věnovala tanci ve svém volném čase	11	0	11	1

Příloha 5 Fotografie z pobytu

Popisek na dveře – vedoucí

Seznamovací hra

Aktivita oblékni co nejvíc oblečení naruby

Barbie karneval